

Academy of Organizational
Behavior Management

Organizational Behavior Studies Quarterly

Print ISSN: 2322-1518
Online ISSN: 3456-6452

Winter 2022 (Serial No. 40), Vol. 10, No. 4

A Scoping Review of Academic Corruption and Misbehavior in Higher Education

Hasan Abedi Jafari (Ph. D.)¹

Akbar Hasanpour (Ph. D.)²

Yusef Vakili (Ph. D.)³

Maryam Julayi Moghadam⁴

Abstract

several researches have been done on different types of corruption but fewer have been done on academic corruption. Since there has not been an inclusive synthesis and study on existing literature this research is doing so through scoping review analysis on the existing literature in Farsi. Scoping review is a relatively new approach. The reviewed literatures include books, articles, dissertations and reports which were analyzed based on the date, methodology, topic, writer, keywords and type of the document. After checking the scientific databases, the number of 36 articles, 46 dissertations, 4 books and 6 reports were extracted and analyzed through the years 1379-1399. Due to the findings most of the literatures belong to the decade nineties. The most frequent topics were plagiarism and scientific fraud, and the lack of other examples of academic corruption is palpable.

Keywords: *Academic Corruption; Higher Education; Plagiarism; Cheating; Scoping Review.*

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

-
1. Assistant Professor, Faculty of Public Management, Tehran University, Tehran, Iran.
 2. Assistant Professor, Faculty of Management, Kharazmi University, Tehran, Iran.
 3. Assistant Professor, Faculty of Management, Kharazmi University, Tehran, Iran.
 4. Ph.D., Student, College of Management, Kharazmi University, Tehran, Iran (Corresponding Author), julayi.uni@gmail.com.

پهنه کاوی فساد و کژرفتاری آکادمیک در آموزش عالی^۱

حسن عابدی جعفری*، اکبر حسن پور**

یوسف وکیلی***، مریم جولایی مقدم****

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۱/۳۱

تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۰/۰۷/۲۳

چکیده

تحقیقات متعددی از فساد در حوزه‌های گوناگون انجام شده؛ اما در حوزه فساد آکادمیک، تحقیقات کمتری صورت گرفته است. از آنجا که تاکنون آثار و تحقیقات این حوزه مورد بررسی و مرور جامع قرار نگرفته است، تحقیق حاضر به روش پهنه کاوی به بررسی و تحلیل ادبیات و اسناد فارسی موجود در حوزه فساد آکادمیک پرداخته است. منابع مورد بررسی، شامل کتاب‌ها، مقالات، پایان‌نامه‌ها و طرح‌ها و گزارش‌های پژوهشی هستند که از نقطه نظر تاریخی، موضوعی، روش‌شناسی، پدیدآورندگان، کلیدواژگان و نوع سند، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند. پس از جستجو در پایگاه‌های علمی معتبر، تعداد ۳۶ مقاله، ۴۶ پایان‌نامه، ۴ کتاب و ۶ طرح پژوهشی در بازه زمانی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۹۹ استخراج و مورد بررسی قرار گرفتند. بنابر یافته‌های پژوهش، بیشتر پژوهش‌ها در دهه نود هجری شمسی انجام گرفته بودند. پرتکرارترین موضوعات، سرقت و تقلب‌های علمی بوده است.

کلیدواژه: فساد آکادمیک؛ آموزش عالی؛ سرقت علمی؛ تقلب علمی؛ پهنه کاوی.

۱. برگرفته از رساله دکتری

*. استادیار گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، تهران، ایران.

** استادیار گروه آموزشی مدیریت منابع انسانی و کسب و کار، دانشکده مدیریت، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

*** استادیار گروه آموزشی مدیریت منابع انسانی و کسب و کار، دانشکده مدیریت، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

**** دانشجوی دکتری مدیریت رفتاری، دانشکده مدیریت، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

مقدمه

این روزها واژگانی به گوش می‌رسند که چندان با تعریف و تصویر مثبت و با اعتباری که از دانشگاهیان وجود دارد، تناسبی ندارند؛ واژگانی چون: سرقت علمی، خرید و فروش پایان‌نامه و مقالات علمی، تقلب، رشوه، دستکاری داده‌ها، سایه‌نویسی و... این واژگان در واقع، الفبای کژرفتاری و فساد آکادمیک را تشکیل می‌دهند.

میزان فساد آکادمیک در همه جای دنیا افزایش یافته است (اکپوسیتو^۱ و همکاران، ۲۰۱۵؛ هینمن^۲، ۲۰۱۱). روند فساد در دانشگاه‌های کشور به‌خصوص از سال‌های آخر دهه هشتاد و سال‌های آغازین دهه نود، رو به فزونی نهاده است (ریانی و همکاران، ۱۳۹۰؛ ثبوتی، ۱۳۸۸؛ فرهود، ۱۳۸۷) و محققان و پژوهشگران متعددی وضعیت علم و دانشگاه در کشور را بحرانی و روبه‌زوال اعلام کردند (رفیع‌پور، ۱۳۹۵؛ فراست‌خواه، ۱۳۹۵، ۱۳۸۵؛ قانعی‌راد، ۱۳۹۲، ۱۳۹۴).

به‌رغم افزایش قابل توجه فساد آکادمیک در سرتاسر دنیا، این موضوع کمتر مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است. تحقیقات متعددی در حوزه‌های فساد دولتی، سیاسی، مالی و اقتصادی و اداری به‌چشم می‌خورد، اما در حوزه فساد آکادمیک، تحقیقات کمتری انجام شده است (کوانت^۳، ۲۰۱۲؛ اوسپیان^۴، ۲۰۰۵). در حالی که فساد آکادمیک حقیقتی است که ریشه دوانیده است و چنان آسیب‌های جدی به کشورها می‌زند که سایر بخش‌ها را نیز فلج می‌کند. در جامعه‌ای که عدم صداقت و فساد شایع است، هزینه اخلاقی فساد در حوزه آموزش به مراتب بیشتر از هزینه‌ها و آسیب‌های فساد در سایر حوزه‌های دولتی است (هینمن، ۲۰۱۴).

از آنجا که نخستین گام در فرایند شناخت عمیق هر موضوع، مطالعه پژوهش‌ها و اسناد موجود است و تاکنون آثار و تحقیقات این حوزه مورد بررسی و تحلیل قرار نگرفته است، تحقیق حاضر به روش پهنه‌کاوی درصد بررسی و تحلیل ادبیات و اسناد فارسی موجود در حوزه فساد دانشگاهی است. روش پهنه‌کاوی به‌ویژه زمانی کاربرد دارد که در یک حوزه موضوعی، مرور جامعی بر آثار صورت نگرفته باشد. بررسی تحقیقات داخلی از این روی حائز اهمیت ویژه است که مفاهیمی چون فساد و فساد آکادمیک

1. Exposito
2. Heyneman
3. Quant
4. Osipian

مفاهیمی فرهنگ محور، مکان محور و زمان محور هستند (دنیسوا، ۲۰۱۷). بدین معنا که نوع و الگوی فساد آکادمیک در مناطق و کشورهای مختلف و ادوار مختلف متفاوت است. منابع مورد بررسی شامل کتاب‌ها، مقالات، پایان‌نامه‌ها و طرح‌ها و گزارش‌های پژوهشی هستند که از نقطه نظر تاریخی، موضوعی، روش‌شناسی، کلیدواژگان و نوع سند مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند. هدف این پژوهش این است تا با بررسی و تجزیه و تحلیل پژوهش‌های قبلی، بستری شفاف برای طرح مسائل جدید پژوهشی در حوزه فساد آکادمیک بگشاید و خلأها و نیازهای پژوهشی در این حوزه موضوعی مشخص و شفاف شود تا راه برای مطالعات بعدی هموار گردد و در پژوهش‌های آتی از تکرار مکررات خودداری شده و محققان بتوانند روی نیازهای پژوهشی این حوزه به صورت هدف‌مند کار کنند، به یافته‌ها و نتایج جدید، بدیع و راضی‌کننده‌ای دست یابند و از نتایج این پژوهش‌ها در سیاست‌گذاری‌ها و اقدامات مبارزه با فساد آکادمیک بهره‌برداری شود.

مبانی نظری

مصادیق فساد دانشگاهی

فساد آکادمیک در انواع و اشکال بسیار متنوع و متعددی بروز پیدا می‌کند و تحقیقات وسیعی در رابطه با انواع آن انجام گرفته است (چپ من و لیندنر^۱، ۲۰۱۴). سه مورد در تمام انواع فساد آکادمیک مشترک است که عبارتند از: ۱. دریافت نوعی از خدمات دانشگاهی، به‌عنوان مثال در یافت پذیرش دانشگاهی، پذیرش خوابگاه، استخدام، ارتقای شغلی، درآمد بیشتر، نمره بیشتر، مدرک دانشگاهی؛ ۲. شخصی که قادر است خدمات آموزشی ذکر شده را به یک روش غیرقانونی و نامشروع ارائه دهد و ۳. شخصی که متقاضی و نیازمند خدمات آموزشی نامبرده شده است (او ای سی دی، ۲۰۱۸). از آنجا که مصادیق و اشکال، بسیار گسترده و متنوع هستند، تنها به چند مورد از مهم‌ترین آنها اشاره می‌شود: الف) سازمان شفافیت بین‌الملل در گزارش سال ۲۰۱۳ انواع مختلف فساد دانشگاهی را این‌گونه تقسیم کرده است: فساد مالی که در خرید و تدارکات و سوءاستفاده از بودجه تخصیص یافته به امور آموزشی و پژوهشی بروز پیدا می‌کند، رشوه در راهیابی و ورود به دانشگاه و همچنین کسب نمره، رشوه جهت استخدام، پارتی‌بازی در استخدام‌های

1. Chapman & Lindner

رسمی و مادام‌العمر، مدارک جعلی، رشوه برای دسترسی به خوابگاه و امکانات آن، نفوذ و تأثیر عوامل سیاسی و تجاری بر تحقیقات، سرقت ادبی، نویسندگان مخفی، کژرفتاری در مجلات علمی. ب) هینمن (۲۰۱۳) انواع فساد دانشگاهی را این‌گونه نام می‌برد: ۱. سرقت ادبی، ۲. تقلب، ۳. استفاده بدون اجازه از اثر و کار فرد دیگر، ۴. خرید تکالیف درسی، ۵. دستکاری اطلاعات، ۶. بد و دروغین نمایش دادن نتایج، ۷. خریدن نمره با پول، هدایا و مسائل جنسی. ج) ویروالف (۲۰۱۴) علاوه بر موارد بالا، سایه‌نویسی (انجام تحقیق و تکلیف توسط فرد یا شرکتی بدون فاش شدن نام و هویت آنها)، نویسنده مخفی ناخواسته (فردی که دیگران بدون اطلاع وی با دستکاری و تغییر پایان‌نامه و کار پژوهشی‌اش کاری جدید به نام خود تولید می‌کنند) و نویسنده افتخاری را نیز به فهرست انواع فساد آکادمیک افزود.

پیامدهای فساد دانشگاهی

در آموزش عالی، سه موضوع، حائز اهمیت است: کیفیت، دسترسی و عدالت آموزشی. فساد دانشگاهی به هر سه این موارد آسیب می‌زند (اوسیبیان، ۲۰۰۸). باعث خدشه‌دار شدن و از بین رفتن اعتماد عمومی به آموزش عالی، دانشگاه‌ها و دستاوردهای علمی - پژوهشی می‌شود. سلامت و امنیت جامعه را تهدید می‌کند، زیرا فارغ‌التحصیلانی وارد جامعه و خدمت‌رسانی به آن می‌شوند که صلاحیت و شایستگی لازم را ندارند و حتی بعضی از آنها نیز مدارک جعلی و یا خریداری شده دارند که منجر به افت کیفیت و اثربخشی آموزش و منع افراد به‌خصوص کم‌درآمد از تحصیل می‌شوند. فساد دانشگاهی ضربه‌ای مهلک به فرهنگ و باورهای یک جامعه می‌زند. متخصصان جوان ناکارآمدی تربیت می‌شوند که باورها و ارزش‌های منحرف و نادرستی در آنها شکل گرفته است. این باور و عقیده در آنها نهادینه می‌شود که تقلب و رشوه راه‌های مناسب و کارا برای موفقیت و پیشرفت هستند و در واقع فرهنگ فساد در جامعه نهادینه می‌شود (رومیانسوا^۱، ۲۰۰۵).

پیشینه تحقیقات خارجی

آغاز توجه محققین به موضوع فساد آکادمیک از سال ۱۹۹۰ بوده است. در ابتدا مقالات بیشتر به مفهوم و تعریف و دسته‌بندی فساد آکادمیک و انواع آن پرداختند، اما به مرور تحقیقات و موضوعات، وسیع‌تر شده است و از سال ۲۰۰۰ مباحث و تحقیقاتی درباره چگونگی مبارزه با فساد آکادمیک نیز ظهور پیدا کرده‌اند.

بیشترین موضوعی که در ادبیات موجود به چشم می‌خورد، سرقت علمی است و موضوع حائزاهمیتی است (ماس^۱ و همکاران، ۲۰۱۸). در حالی که جای خالی موضوعاتی چون رشوه، اختلاس، پارتی‌بازی، سایه‌نویس‌ها و فروشندگان مدارک تقلبی خالی است. اغلب تحقیقات وسیع‌میدانی روی موضوع تقلب دانشجویان در کشور آمریکا انجام گرفته است، تعدادی نیز در کشورهای کانادا، استرالیا، اوکراین، تایوان و کشورهای اروپایی انجام گرفته است (گزارش جهانی فساد، ۲۰۱۳).

همین‌طور تحقیقات متعددی در زمینه میزان شیوع فساد آکادمیک انجام گرفته است؛ از جمله تحقیق مک کیب و تروینو (۱۹۹۷)، لمبرت، هوگان و بارتون^۲ (۲۰۰۳)، چپ من و همکاران^۳ (۲۰۰۴)، کارپنتر و همکاران^۴ (۲۰۰۶) و واندهی و همکاران^۵ (۲۰۰۷). تحقیقاتی که به صورت کمی، میزان شیوع فساد آکادمیک را بررسی کنند بسیار محدود هستند (چپمن، ۲۰۰۵). تحقیقات اندکی به صورت نظام‌مند و تجربی روی علل بروز فساد آکادمیک کار کرده‌اند (دنيسوا اشمیث، ۲۰۱۸). بیشتر تحقیقات به بررسی ادراکات، نرم‌ها و هنجارهای اخلاق علم پرداخته و کمتر به عوامل ایجاد انواع فساد آکادمیک و به‌ویژه عوامل اجتماعی اقتصادی توجه کرده‌اند. مک کیب و تروینو از تأثیرگذارترین نویسندگان در موضوع فساد دانشگاهی هستند (مارکوس، رایز و گومز^۶، ۲۰۱۹). تحقیقی از نوع مرور ادبیات در سال ۲۰۱۲ توسط مک فارلین و ژانگ^۷ انجام گرفته است که البته این تحقیق ادبیات مربوط به سلامت آکادمیک را بررسی کرده است.

1. Moss
2. Lambert, Hogan & Barton
3. Chapman, Davis, Toy & Wright
4. Carpenter, Harding, Finelli, Montgomery & Passow
5. Vandehay, Diekhoff, & LaBeff
6. Marques, Reis & Gomes
7. Macfarlane & zhang

روش‌شناسی پژوهش

روش این پژوهش، پهنه‌کاوی است. عده‌ای این روش را زیرمجموعه مرور نظام‌مند می‌دانند، اما در واقع خود روشی مستقل و مجزاست. یکی از تفاوت‌های اصلی مرور نظام‌مند و پهنه‌کاوی این است که تحقیقات به روش پهنه‌کاوی نسبت به مرور نظام‌مند نگاه کلی‌تری دارند، سؤالات کلی‌تری را پاسخ می‌دهند و هدف آنها شناسایی انواع اسناد و ادبیات موجود در یک حوزه موضوعی مشخص، روش‌های تحقیق به کاررفته در این اسناد، دامنه زمانی آنها و درنهایت مشخص نمودن شکاف و خلأ موجود در تحقیقات و اسناد است (آرکسی و امالی، ۲۰۰۵).

اگرچه تعریف مشترک و مشخصی از روش پهنه‌کاوی بین محققان وجود ندارد، اما یکی از اولین تعاریفی که تقریباً بر سر آن توافق وجود دارد، در سال ۲۰۰۱ توسط میز^۱ و همکارانش ارائه شد که توصیف نسبتاً خوبی از این روش است. براساس این تعریف هدف مطالعات پهنه‌کاوی، ارائه تصویر و خلاصه‌ای از اسناد و مطالعات موجود و نوع این اسناد در یک حوزه موضوعی مشخص است. این روش خود به تنهایی می‌تواند یک پروژه و روش مستقل باشد، به‌خصوص در موضوعات پیچیده و موضوعاتی که قبلاً به‌طور جامع مورد مرور و بررسی قرار نگرفته‌اند. بعدها در سال ۲۰۰۵ آرکسی و امالی^۲ یک چارچوب پنج مرحله‌ای برای انجام تحقیقات پهنه‌کاوی ارائه دادند که تحقیق حاضر نیز بر مبنای آن انجام گرفته است. این پنج مرحله عبارتند از: ۱. تعیین سؤال پژوهش، ۲. جستجو و شناسایی مطالعات مرتبط با موضوع تحقیق، ۳. انتخاب اسناد و مطالعات مرتبط و مناسب، ۴. جدول‌بندی و خلاصه کردن اطلاعات، ۵. یافته‌ها و شرحی از نتایج.

برای اطمینان از پایایی و روایی پژوهش حاضر، منابع استخراج‌شده توسط حداقل دو نفر مرورگر به‌طور مستقل بررسی و مطالعه شدند. فرمی توسط محققان تهیه و طراحی شد که در آن موضوعات و کلیدواژگان مورد نظر مشخص و تعیین شد و در اختیار مرورگران قرار گرفت. در صورت اختلاف نظر میان دو مرورگر، شخص سوم آگاه به موضوع جهت داوری یاری می‌نمود. میزان توافق میان دو مرورگر با استفاده از آزمون کاپا تعیین شد. براساس نتایج این آزمون میزان توافق میان آنها ۹۶ درصد و کاپای

1. Mays et.al

2. Arksey & O'Malley

محاسبه شده ۰,۸۸ به دست آمد که نشان دهنده توافق بالایی میان دو مرورگر است. در نهایت تمام مقالات وارد مطالعه شده و توسط یک فرد صاحب نظر در این حوزه مورد بازبینی و تأیید قرار گرفت.

اجرای تحقیق

مرحله اول - تعیین سؤال پژوهش

در این پژوهش سؤالات مورد بررسی عبارتند از:

۱. انواع اسناد موجود در موضوع فساد دانشگاهی چه هستند؟
۲. تحلیل فراوانی اسناد بر حسب نوع سند به چه صورت است؟
۳. تحلیل فراوانی اسناد بر مبنای تاریخ و سال انتشار به چه صورت است؟
۴. تحلیل روش شناسی اسناد به چه صورت می باشد؟
۵. ابعاد موضوعی کار شده و فراوانی آنها به چه صورت است؟
۶. کلیدواژگان به کار برده شده چه هستند؟
۷. شکاف ها و خلأهای تحقیقاتی موجود چه هستند؟

مرحله دوم - جستجو و شناسایی مطالعات مرتبط با موضوع تحقیق

مرحله سوم - انتخاب اسناد و مطالعات مرتبط و مناسب

طی مراحل دوم و سوم جستجو میان اسناد مختلف موجود از جمله مقالات، کتابها، پایان نامه ها و طرح های پژوهشی صورت گرفت و برای هر کدام از اسناد، بانک داده ها و منابع متفاوتی جستجو شد و در نهایت اسناد مناسب و همراستا با اهداف این پژوهش انتخاب شدند. در ادامه توضیحات این دو مرحله شرح داده شده است. کلیدواژگان جستجو شده در این اسناد در جدول (۱) فهرست شده است.

مقالات داخلی مرتبط با موضوع فساد و کزرفتاری های دانشگاهی در بازه زمانی سال های ۱۳۷۰ تا ۱۳۹۸ از پایگاه های علمی کنفرانس ها و ژورنال ها (سیویلیکا)، بانک اطلاعات نشریات کشور (مگیران)، پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی، پایگاه مقالات و پایگاه مجلات تخصصی نور، جستجو شدند. در جستجوی مقالات از میان پایگاه های نامبرده ابتدا تعداد ۱۲۱ مقاله به دست آمد. این مقالات بعد از بررسی و مطالعه چکیده به ۷۷ مقاله کاهش یافتند و این ۷۷ مقاله نیز در نهایت پس از مطالعه متن کامل آنها به

جدول ۱. کلیدواژگان جستجو شده

۱. فساد آکادمیک (آموزشی، علمی، دانشگاهی، پژوهشی)	۲. کژرفتاری و کژکارکردی آکادمیک (علمی، دانشگاهی، پژوهشی)
۳. سوءرفتارهای آکادمیک (علمی، دانشگاهی، پژوهشی)	۴. رفتارهای انحرافی اساتید (دانشجویان، مدیران دانشگاهی)
۵. تقلب	۶. ناراستی‌های آکادمیک (علمی، دانشگاهی، پژوهشی)
۷. سرعت یا دستبرد علمی (ادبی)	۸. استعمار دانشگاهی
۹. انتحال	۱۰. رفتارهای غیردانشگاهی
۱۱. رفتارهای انحرافی آکادمیک (علمی، دانشگاهی، پژوهشی)	۱۲. فریبکاری آکادمیک (تحصیلی، علمی، پژوهشی، دانشگاهی)
۱۳. بدررفتاری‌های آکادمیک (علمی، دانشگاهی، پژوهشی)	۱۴. سایه‌نویسی

۳۶ مقاله نهایی جهت تحلیل و پهنه‌کاوی تقلیل یافتند. در این پژوهش تنها مقالاتی برای بررسی نهایی باقی ماندند که به‌طور مستقیم به موضوع فساد دانشگاهی و یا یکی از مصادیق آن پرداخته باشند. مطالعات و پژوهش‌های مرتبط با اخلاق و هنجارهای علم که در حوزه سلامت دانشگاهی قرار می‌گیرند، در پژوهش حاضر مورد بررسی قرار نگرفته‌اند، مگر آنکه مطالعه‌ای به نقض، ضعف و مشکلات و فقدان اخلاق در آموزش عالی پرداخته باشد.

پایان‌نامه‌ها از دو منبع سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران و پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (سامانه گنج) با کلیدواژگان جدول (۱) جستجو شدند. تعداد ۴۷ پایان‌نامه مرتبط با موضوع فساد دانشگاهی در مقاطع مختلف تحصیلی استخراج شد.

برای جستجوی کتاب‌های موجود و مرتبط با فساد دانشگاهی به سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران مراجعه شد و جستجو بر مبنای کلیدواژگان نامبرده در جدول (۱) انجام گرفت. نتایج اولیه جستجو ۱۸ کتاب بود که بعد از بررسی و مطالعه سرفصل‌ها و مباحث کتاب‌ها، تنها چهار کتاب مرتبط با موضوع فساد دانشگاهی باقی ماندند و سایر کتاب‌ها به مقوله اخلاق و سلامت دانشگاهی پرداخته بودند.

طرح‌های پژوهشی مؤسسات آموزشی - پژوهشی تحت نظارت وزارت علوم از جمله مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایران داک)، مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی و پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی بررسی شد. حاصل جستجو، ۶ طرح پژوهشی مرتبط با فساد دانشگاهی بود.

مرحله چهارم: جدول بندی و خلاصه کردن اطلاعات

داده‌های مربوط به اطلاعات به دست آمده از بررسی مقالات، پایان نامه‌ها، کتاب‌ها و طرح‌های پژوهشی در جداول زیر نشان داده شده‌اند.

جدول ۲. خلاصه مقالات موجود در حوزه موضوعی فساد و کزرفتاری‌های آکادمیک

نام نویسنده‌گان	عنوان مقاله	سال انتشار	عنوان نشریه	روش‌شناسی
قاضی طباطبایی، ودادهیر	سوگیری هنجاری و اخلاقی در پژوهش‌های دانشگاهی	۱۳۷۹	نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی	کمی- همبستگی
مرادی، سعیدی جم	بررسی علل گرایش دانشجویان به تقلب در امتحانات دانشجویان علوم پزشکی همدان در سال ۱۳۷۵	۱۳۸۰	طب و تزکیه	کمی- همبستگی
میردهقان	سرقت علمی، پیشگیری با آموزش در رشد ساختار پژوهش	۱۳۸۸	مهندسی فرهنگی	مروری
قلی‌پور و همکاران	واکاوی بی‌عدالتی جزایی (تنبیهی) و نقش آن در شیوع فساد آموزشی-پژوهشی در دانشگاه‌ها	۱۳۸۸	اندیشه مدیریت	کیفی- تحلیل تم
توکل، ناصری راد	دستبرد علمی با تبیینی از جامعه‌شناسی علم	۱۳۸۸	فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری	مروری
ستوده و همکاران	نگاهی به دستبرد علمی و راه‌های پیشگیری و پیگیری آن	۱۳۸۹	کنابداری و اطلاع رسانی	مروری
گل‌پرور	بررسی رابطه اخلاق و عدالت آموزشی با تعهد و فریبکاری	۱۳۸۹	فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری	کمی- همبستگی
اسلامی	چو دزدی با چراغ آید: سرقت علمی در سطح دانشگاهی	۱۳۹۰	آئینه پژوهش	
داروئیان، فقیهی	بررسی انگیزه‌ها و علل انجام سرقت علمی در ایران	۱۳۹۰	فصلنامه رسالت مدیریت دولتی	مروری
بطحایی	سرقت علمی: تعریف، مصادیق و راهکارهای جلوگیری، پیشگیری و تشخیص	۱۳۹۰	کارآگاه	مروری
خامسان، امیری	بررسی تقلب تحصیلی میان دانشجویان دختر و پسر	۱۳۹۰	فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری	کمی- همبستگی
اجاقی و همکاران	تحلیل آسیب‌شناسی تقلب و سرقت علمی: بر اساس یک تحقیق کیفی	۱۳۹۰	مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی	کیفی

روش‌شناسی	عنوان نشریه	سال انتشار	عنوان مقاله	نام نویسندگان
مروری	مجله طب نظامی	۱۳۹۱	دستبرد علمی، مفاهیم، عوامل و راهکارها	بهادری و همکاران
کمی-همبستگی	فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی	۱۳۹۱	شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر سرقت علمی دانشجویان دانشگاه اصفهان	زمانی و همکاران
کمی-همبستگی	فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری	۱۳۹۱	مقایسه عوامل مؤثر بر سرقت علمی بر حسب جنسیت و رشته تحصیلی از دیدگاه دانشجویان	زمانی و همکاران
کیفی-تحلیل تم	فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری	۱۳۹۱	شناسایی عوامل مؤثر و پیامدهای رفتارهای غیردانشگاهی میان استادان دانشگاه	پورعزت و همکاران
کمی-همبستگی	پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی	۱۳۹۱	نگرش و رفتار دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس در زمینه سرقت علمی	فعلی و همکاران
کمی-همبستگی	فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری	۱۳۹۲	بررسی عوامل مؤثر در اقدام به تقلب دانشجویان	علی‌پوردی نیا و همکاران
کمی-همبستگی	مدیریت در دانشگاه اسلامی	۱۳۹۲	رابطه تقلب تحصیلی و فرصت‌طلبی میان دانشجویان	بنی‌مهد، پشمی تبار
کمی-همبستگی	فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران	۱۳۹۲	تأثیر برجسب‌زنی بر گرایش دانشجویان به رفتارهای انحرافی	علی‌پوردی نیا و همکاران
کمی-همبستگی	تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی	۱۳۹۲	مطالعه‌آشنایی پژوهشگران دانشگاه تهران با تعریف‌ها و مصداق‌های سوءرفتارهای پژوهشی	رجب‌زاده عصارها و همکاران
کمی-همبستگی	فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی	۱۳۹۲	بررسی ادواک دانشجویان کارشناسی ارشد از سیاست‌ها و اقدامات درستکاری تحصیلی دانشگاه و میزان تخلفات تحصیلی	شهبازی و همکاران
کمی-همبستگی	مدیریت ارتباطات در رسانه‌های ورزشی	۱۳۹۳	عوامل فردی و انواع سوءرفتارهای علمی	عباسی و همکاران
کمی-کیفی	فصلنامه راهبرد	۱۳۹۳	آسیب‌شناسی سلامت نظام آموزش عالی و ارائه چارچوبی برای ارتقای سلامت نظام دانشگاهی	ریبعی، نظریان
کمی-همبستگی	فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی	۱۳۹۳	عوامل مؤثر بر تقلب دانشجویان در آزمون‌های دانشگاه	فعلی و همکاران
	فصلنامه نقد کتاب	۱۳۹۴	سرقت علمی: رهیافت سازمانی	قراملکی

روش شناسی	عنوان نشریه	سال انتشار	عنوان مقاله	نام نویسندگان
روایتی از تجربیات محقق	اندیشه پویا	۱۳۹۴	فساد دانشگاه: راه بردهای دانش جو علیه استاد (روایتی از تجربه های زیسته)	محدثی
کیفی	فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران	۱۳۹۵	عوامل مؤثر بر ناراستی های دانشگاهی در فضای آموزش علوم اجتماعی (مطالعه موردی دانشگاه های دولتی تهران) از نقطه نظر دانشجویان دکتری علوم اجتماعی	قاراخانی، میرزایی
کیفی	مجله مطالعات اجتماعی ایران	۱۳۹۵	پیشنهاد الگو و روشی چندبعدی برای سنجش فساد در آموزش عالی	حسینی هاشم زاده و همکاران
کیفی - تحلیل محتوا	مدیریت و برنامه ریزی در نظام های آموزشی	۱۳۹۵	واکاوی عوامل مؤثر بر شکل گیری و توسعه کز کاری های آموزش عالی در ایران	مطلبی فرد و همکاران
کیفی - پدیدار شناسی	فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی	۱۳۹۵	پدیدارشناسی تقلب در امتحانات: تجارب زیسته دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی دانشگاه فردوسی مشهد	آهنچیان و همکاران
کیفی - نظریه داده بنیاد	دوفصلنامه مجموعه مطالعات برنامه درسی آموزش عال	۱۳۹۶	زیر پوست دانشگاه: واکاوی پدیده استثمار دانشگاهی در نظام آموزش عالی ایران	صفایی موحد
مروری	فصلنامه کار آگاه	۱۳۹۶	سرقت علمی از پیشگیری تا تشخیص	اسماعیل پور و همکاران
کمی - همبستگی	پژوهش های زیان شناختی در زبان های خارجی	۱۳۹۶	بررسی دلایل ارتکاب سرقت ادبی و راه های پیشگیری از آن در جامعه علمی ایران: دیدگاه سردبیران، اساتید و دانشجویان	محمد حسین پور و همکاران
کمی - همبستگی	جامعه پژوهی فرهنگی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی	۱۳۹۶	بررسی رفتار انحرافی دانشجویان: ارزیابی توان تبیینی نظریه های کلاسیک فشار و کنترل	علیوردی نیا و همکاران
کیفی - نظریه داده بنیاد	فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی	۱۳۹۷	علل و زمینه های فساد دانشگاهی و پیامدهای ناشی از آن	قائدی و همکاران

جدول ۳. خلاصه پایان نامه‌های موجود در حوزه موضوعی فساد و کز رفتاری‌های آکادمیک

کلیدواژه جستجو شده	عنوان پایان نامه	مقطع	سال	دانشگاه	روش	پدیدآور	استاد راهنما
رفتارهای انحرافی	تأثیر برجسب‌زنی بر گرایش دانشجویان دانشگاه مازندران نسبت به رفتارهای انحرافی	ارشد	۱۳۸۸	دانشگاه مازندران، دانشگاه ادبیات و علوم انسانی	کمی - توصیفی - همبستگی	رقیه توحیدیان	اکبر علیوردی‌نیا
	بررسی دلایل شخصی و موقعیتی سرقت ادبی در میان دانشجویان کارشناسی ارشد زبان انگلیسی ایرانی	ارشد	۱۳۹۰	دانشگاه گیلان	آمیخته (تحلیل محتوا - همبستگی)	فاطمه خوشرو	امیر مهدوی زفرقندی
سرفت علمی	بررسی میزان درک اعضای هیئت علمی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی ایران از مفهوم سرقت علمی	ارشد	۱۳۹۱	دانشگاه اصفهان، دانشگاه روانشناسی و علوم تربیتی	کمی - توصیفی - همبستگی	مرضیه سادات حسینی	عاصفه عاصمی
	نظام ارزشی، ساختار فرصت‌ها و گرایش به رفتارهای انحرافی میان دانشجویان دانشگاه تهران	ارشد	۱۳۹۱	دانشگاه الزهراء، دانشگاه اقتصاد و حسابداری	کمی - توصیفی - همبستگی	کیانا کلهر	مریم قاضی‌نژاد
	بررسی دیدگاه دانشجویان رشته‌های مختلف در مقطع تحصیلات تکمیلی نسبت به تقلب علمی: مطالعه موردی دانشگاه گیلان	ارشد	۱۳۹۲	دانشگاه گیلان، دانشگاه ادبیات و علوم انسانی	آمیخته (تحلیل محتوا - پیمایش)	هادی اسلام نواز	عبدالرضا تحریری
سوء رفتار	سوء رفتار در پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد تربیت بدنی از دید استادان و دانشجویان	ارشد	۱۳۹۲	دانشگاه مازندران، دانشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی	کمی - توصیفی - همبستگی	آیدین عباسی	فرزام فرزاد

کلیدواژه جستجو شده	عنوان پایان نامه	مقطع	سال	دانشگاه	روش	پدیده آور	استاد راهنما
	گرایش به سرقت علمی بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشته حسابداری دانشگاه‌های استان سیستان و بلوچستان	ارشد	۱۳۹۲	دانشگاه سیستان و بلوچستان، دانشگاه مدیریت و حسابداری	آمیخته (تحلیل محتوا- پیمایش)	معصومه فتحی	احمد ناصری
	نظام تشخیص سرقت ادبی روی پیکره حجیم مقالات فارسی	ارشد	۱۳۹۲	دانشگاه قم، دانشگاه فنی و مهندسی	روش‌های فنی و مهندسی	مهدی نیکنام	بهروز مینایی
	کشف سرقت ادبی در متن	ارشد	۱۳۹۲	دانشگاه صنعتی اصفهان، دانشگاه مهندسی برق و کامپیوتر	روش‌های فنی و مهندسی	نرگس کتیرائی	محمدعلی منتظری
	آزمون تجربی تعمیم‌پذیری جنسیتی نظریه پیوند اجتماعی در رفتارهای انحرافی دانشجویان دختر دانشگاه مازندران	ارشد	۱۳۹۲	دانشگاه مازندران، دانشگاه علوم انسانی و اجتماعی	کمی- توصیفی- همبستگی	امین فهیمی	اکبر علیوردی‌نیا
	بررسی تجربی رابطه بین دینداری، خودکنترلی و رفتار انحرافی در میان دانشجویان دانشگاه مازندران	ارشد	۱۳۹۳	دانشگاه مازندران، دانشگاه ادبیات و علوم انسانی	کمی- توصیفی- همبستگی	سیمین نصرتهی	اکبر علیوردی‌نیا
	بررسی نقش یادگیری اجتماعی در تقلب علمی میان دانشجویان دانشگاه هرمزگان	ارشد	۱۳۹۳	دانشگاه مازندران، دانشگاه ادبیات و علوم انسانی	کمی- توصیفی- همبستگی	سجاد عمرانی دهکهان	اکبر علیوردی‌نیا

کلیدواژه جستجو شده	عنوان پایان نامه	مقطع	سال	دانشگاه	روش	پدیدآور	استاد راهنما
	شناسایی سرقت علمی در اسناد فارسی بر اساس مدل سازی موضوعی	ارشد	۱۳۹۳	دانشگاه تربیت معلم - تهران، دانشکده مهندسی کامپیوتر	روشهای فنی و مهندسی	بنفشه محمدیان	میر محسن پدram
	طراحی و پیاده سازی روشی برای تعیین میزان مشابهت متنی در متون فارسی	ارشد	۱۳۹۳	دانشگاه صنعتی ارومیه، دانشکده مهندسی فناوری اطلاعات و کامپیوتر	روشهای فنی و مهندسی	الهام اسمعیلی	وحید سلوک
	درآمدی بر سرقت های ادبی باتکیه بر ترجمه کتاب "السرقات الادبیه درسه فی ابتکار الأعمال الادبیه و تقلیدها" نوشته بدوی طبانه	ارشد	۱۳۹۳	دانشگاه کاشان، دانشکده ادبیات و زبان های خارجی	ترجمه و توضیح یک کتاب	سمانه خاصه	حسین ایمانیان
	بررسی رفتار انحرافی دانشجویان: ترکیب نظریه های کلاسیک فشار و کنترل	ارشد	۱۳۹۴	دانشگاه مازندران، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی	کمی - توصیفی - همبستگی	نگار شهریاری یانه سری	اکبر علیوردی نیا
	بررسی جامعه شناختی رفتارهای انحرافی دانشجویان دانشگاه مازندران: آزمون تجربی نظریه فعالیت های روزمره	ارشد	۱۳۹۴	دانشگاه مازندران، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی	کمی - توصیفی - همبستگی	منا علیمردانی	اکبر علیوردی نیا
	بررسی رابطه اخلاق تحصیلی با عدالت آموزشی و تعهد و فریبکاری علمی دانشجویان دانشگاه کاشان	ارشد	۱۳۹۴	دانشگاه کاشان، دانشکده علوم انسانی	کمی - توصیفی - همبستگی	عفت محمدی	عباس شکاری
	بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر تقلب تحصیلی میان دانش آموزان دوره اول متوسطه شهر قائمشهر	ارشد	۱۳۹۵	دانشگاه مازندران، پژوهشکده علوم اجتماعی	نا مشخص	فاطمه السادا ت قریشی	حیدر جانعلیزاده چوبستی

کلیدواژه جستجو شده	عنوان پایان نامه	مقطع	سال	دانشگاه	روش	پدیدآور	استاد راهنما
کژکارکردی و کزرفتاری	شناسایی و اعتبار سنجی مدل تبیینی عوامل مؤثر بر شکل گیری کژ کارکردی های دانشجویان در آموزش عالی	دکتری	۱۳۹۵	دانشگاه خوارزمی، دانشگاه مدیریت	آمیخته (نظریه داده بنیاد و همبستگی)	علیرضا مطلبی فرد	حمیدرضا آراسته
	بررسی نقش خانواده و دانشگاه در تقلب دانشگاهی میان دانشجویان	ارشد	۱۳۹۵	دانشگاه مازندران، دانشگاه علوم اجتماعی	نامشخص	سمیرا قلی پور	اکبر علیوردی نیا
	مطالعه جامعه شناختی تأثیر دینداری بر تقلب علمی میان دانشجویان دانشگاه مازندران	ارشد	۱۳۹۵	دانشگاه مازندران	کمی - پیمایش	منزه یونسی	حیدر جانعلی زاده
	بررسی میزان آشنایی دانشجویان تحصیلات تکمیلی علم اطلاعات و دانش شناسی نسبت به مصادیق سرقت علمی و عوامل مؤثر بر آن در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴	ارشد	۱۳۹۵	دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشگاه علوم تربیتی و روان شناسی	کمی - توصیفی - همبستگی	مینا لریکی	غلامرضا حیدری
	کشف سرقت از متون علمی به کمک یک روش یافتاری	ارشد	۱۳۹۵	دانشگاه خوارزمی، پردیس بین الملل	نامشخص	اکبر زمردی عزت	میرمحسن پدram
دستبر ادبی	طراحی سامانه تشخیص دستبرد ادبی در متون فارسی با استفاده از روش های شباهت سنجی بین متون	دکتری	۱۳۹۵	دانشگاه تربیت مدرس، دانشگاه فنی و مهندسی	روشهای فنی و مهندسی	حمید آهنگربهان	غلامعلی منتظر
	رابطه بین رگه های شخصیتی و فریبکاری تحصیلی: نقش واسطه ای فرایندهای ارزیابی شناختی	ارشد	۱۳۹۵	دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، دانشگاه علوم تربیتی و روان شناسی	کمی - توصیفی - همبستگی	آذر میدخت محمدی	امید شکری

کلیدواژه جستجو شده	عنوان پایان نامه	مقطع	سال	دانشگاه	روش	پدیده آور	استاد راهنما
نقل	مقایسه عوامل شناختی - تحصیلی - انگیزشی تقلب در دانشجویان متقلب و غیرمتقلب دانشگاه ارومیه	ارشد	۱۳۹۶	دانشگاه ارومیه، دانشکده ادبیات و علوم انسانی	کمی - پیمایش	نفیسه بختیاری خوئی	اسماعیل سلیمانی
	آسیب شناسی اخلاق در پژوهش از دیدگاه دانشجویان تحصیلات تکمیلی (ارشد و دکتری) دانشگاه علامه طباطبائی و ارائه راهکارهایی برای بهبود آن	ارشد	۱۳۹۶	دانشگاه علامه طباطبائی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی	تحلیل محتوا	مقصود خمویی	حسین عبداللهی
	نگرش و میزان دانش دانشجویان و اساتید زبان انگلیسی نسبت به سرقت علمی / امانت‌داری علمی	ارشد	۱۳۹۶	دانشگاه کاشان	کمی - توصیفی - همبستگی	سمیه حاج حسنی	محمدرضا شمس
	رابطه سرقت علمی با منبع کنترل، عزت نفس و خودکارآمدی میان دانشجویان	ارشد	۱۳۹۶	دانشگاه سیستان و بلوچستان	کمی - توصیفی - همبستگی	مصطفی سعیدی	ولی مهدی نژاد
	کپی برداری از آثار ادبی در زمینه علمی: بررسی سرقت ادبی در برخی از مقاله‌های مجلات انگلیسی، ISI، ISC و مجلات علمی - پژوهشی ایران	ارشد	۱۳۹۶	دانشگاه پیام نور استان گیلان، دانشکده ادبیات و علوم انسانی	کمی	مژگان خلیلیان	هدی دیوسر
فساد دانشگاهی (آموزشی، علمی، دانشگاهی، پژوهشی)	واکاوی نشانگرها و مؤلفه‌های فساد دانشگاهی در نظام آموزش عالی ایران: تأملی بر تفکرات و دیدگاه‌های اساتید و صاحب‌نظران	دکتری	۱۳۹۷	دانشگاه کردستان، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی	نظریه داده‌بنیاد	کویستان محمدیان شریف	جمال سلیمی
	گونه‌شناسی فساد علمی و ارتباط آن با سیاست‌های علم و فناوری حوزه علوم انسانی ایران	دکتری	۱۳۹۷	دانشگاه مازندران، دانشکده علوم اقتصادی و اداری	نظریه داده‌بنیاد	مریم قانندی	مهرداد مدهوشی

کلیدواژه جستجو شده	عنوان پایان نامه	مقطع	سال	دانشگاه	روش	پدیدآور	استاد راهنما
	علل و ابعاد بی صداقتی تحصیلی میان دانشجویان دانشگاه یزد: یک پژوهش نظریه مبنایی	ارشد	۱۳۹۷	دانشگاه یزد، پردیس علوم انسانی و اجتماعی - دانشگاه روان‌شناسی و علوم تربیتی	نظریه داده‌بنیاد	زهرا اکبری خودلان	مهدی رحیمی
	مطالعه تقلب علمی دانشجویان: کاربرد نظریه فشار عمومی آگنیو	ارشد	۱۳۹۷	دانشگاه مازندران، دانشگاه علوم انسانی و اجتماعی	کمی - پیمایش	نیلوفر خرازی	اکبر علیوردی نیا
	کشف فرایند تقلب در پایان‌نامه‌نویسی و شناسایی عوامل مؤثر بر آن در شهر مشهد در سال ۱۳۹۷	ارشد	۱۳۹۷	دانشگاه فردوسی مشهد	نظریه داده‌بنیاد	سوغند حیدری	علی اکبر مجدی
	بررسی سرقت علمی در پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها و راه‌های جلوگیری از آن	ارشد	۱۳۹۷	دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس	نامشخص	مهدی حسن پور	سید عبدالجبار هاشمی
	بررسی نگرش دانشجویان زبان انگلیسی ایرانی، افغان و تاجیک نسبت به سرقت ادبی	ارشد	۱۳۹۷	دانشگاه قم، دانشگاه ادبیات و علوم انسانی	کمی - توصیفی - همبستگی	احمد نواب سلطانی	رسول محمد حسین پور
	شیوه‌های نادرست وام‌گیری متنی در مقالات منتشرشده در حوزه زبان‌شناسی کاربردی: بررسی و تحلیل تلقی پژوهشگران مجرب و مبتدی ایرانی انگلیسی‌نویس درباره سرقت ادبی	دکتری	۱۳۹۷	دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشگاه ادبیات و علوم انسانی	در چکیده عنوان نشده است	پروین سلطانی	علیرضا جلیلی‌فر
بی صداقتی تحصیلی	علل و ابعاد بی صداقتی تحصیلی میان دانشجویان دانشگاه یزد: یک پژوهش نظریه مبنایی	ارشد	۱۳۹۸	دانشگاه یزد، پردیس علوم انسانی و اجتماعی - دانشگاه روان‌شناسی و علوم تربیتی	نظریه داده‌بنیاد	زهرا اکبری خودلان	مهدی رحیمی

کلیدواژه جستجو شده	عنوان پایان نامه	مقطع	سال	دانشگاه	روش	پدیده/آور	استاد راهنما
	بررسی رویکرد قانون گذار نسبت به پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی با نگاهی به حقوق انگلستان	ارشد	۱۳۹۸	دانشگاه فردوسی مشهد	تحلیل محتوا	محمود قندی	حسین حسینی
	سرقت ادبی در حقوق کیفری ایران	ارشد	۱۳۹۸	مؤسسه آموزش عالی ادب - مازندران	در چکیده عنوان نشده است	احسان تیربندی	ابوالحسن شاکری
	رابطه بین چشم انداز زمانی و رفتار فریبکاری تحصیلی در دانشجویان دختر و پسر: نقش واسطه‌ای راهبردهای نظم‌بخشی انگیزشی	ارشد	۱۳۹۸	دانشگاه شهید بهشتی، دانشگاه علوم تربیتی و روان‌شناسی	کمی - توصیفی - همبستگی	هائیه غفارزاده گان ربطی	شهلا پاکدامن
	ارائه مدل علی رابطه نیاز به خاتمه و تمایل به فریبکاری تحصیلی با توجه به نقش واسطه‌ای اهداف پیشرفت بین دانشجویان دختر و پسر دانشگاه پیام‌نور شهر شیراز در سال ۹۸ - ۹۷	ارشد	۱۳۹۸	دانشگاه پیام‌نور، استان فارس، مرکز پیام‌نور شیراز	کمی - توصیفی - همبستگی	کبری مسعودی	سیروس محمودی
	شناسایی و اعتبارسنجی پدیده کژکارکردی‌های پژوهش در نظام آموزش عالی ایران: مطالعه‌ای با رویکرد داده‌بنیاد	دکتری	۱۳۹۹	دانشگاه خوارزمی، دانشگاه مدیونیت	نظریه داده‌بنیاد	ناهید کیانی طالقانی	حسن رضا زین آبادی
	نظام تشخیص سرقت علمی بین‌زبانی مبتنی بر روش‌های متن‌کاوی	دکتری	۱۳۹۹	دانشگاه شیراز، دانشگاه مهندسی برق و کامپیوتر	روش‌های فنی و مهندسی	میثم روستایی	محمد هادی، صدرالدینی، راهنما: سید مصطفی فخر احمد

کلیدواژه جستجو شده	عنوان پایان نامه	مقیاس	سال	دانشگاه	روش	پدیدآور	استاد راهنما
	بررسی رابطه متغیرهای چندگانه (مطلوبیت اجتماعی، هنجارهای ذهنی، خودکارآمدی تحصیلی، دانش سرقت علمی، هدف، فشار، مدیریت زمان، ریسک) با احتمال سرقت علمی بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه ایلام	ارشد	۱۳۹۹	دانشگاه پیام نور استان کرمانشاه، مرکز پیام نور کرمانشاه	کمی - توصیفی - همبستگی	سودابه روستایی	مهری شهبازی

جدول ۴: خلاصه کتاب‌های موجود در حوزه موضوعی فساد و کزرفتاری‌های آکادمیک

سال انتشار	نویسنده	عنوان کتاب
۱۳۸۱	فرمرز رفیع پور	۱. موانع رشد علمی ایران
۱۳۸۹	غلامرضا ذاکر صالحی	۲. تقلب علمی: جنبه‌های اجتماعی و حقوقی
۱۳۹۵	مقصود فراستخواه	۳. گاه و بیگاهی دانشگاه در ایران
۱۳۹۸	داوود حسینی هاشم‌زاده	۴. فساد دانشگاهی

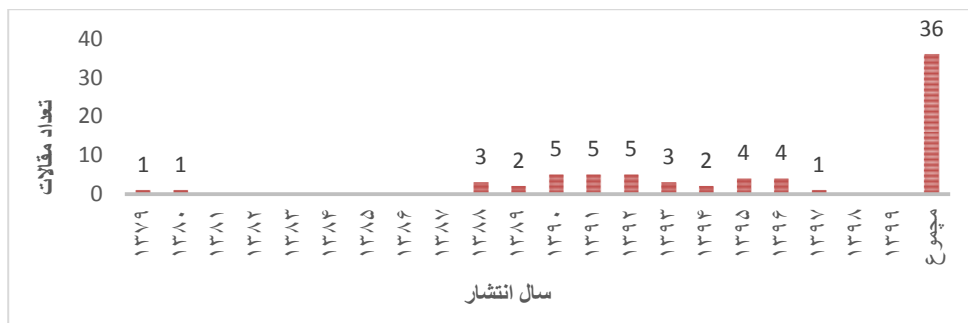
جدول ۵. خلاصه طرح‌های پژوهشی مؤسسات آموزشی پژوهشی وزارت علوم

سال	مجری	عنوان طرح	نام موسسه
۱۳۹۷	رؤیا پورتنقی	۱. بررسی دانش و دلایل دانشجویان درباره سرقت علمی و ارائه راهکارهای مناسب: مطالعه موردی کاربران پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج)	پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایران‌داک)
۱۳۹۶	رؤیا پورتنقی	۲. سرقت علمی در میان دانشجویان دانشگاه‌ها: مطالعه مرور نظام‌مند و متاآنالیز	
۱۳۹۵	صفر بیگ‌زاده آروق	۳. سرقت علمی- و قوانین- و مقررات حاکم بر آن در ایران	
۱۳۹۴	بهرروز رسولی	۴. بررسی عوامل مؤثر بر کسب و کار سایه‌نویسی در پایان‌نامه‌ها و رساله‌های تحصیلات تکمیلی در ایران	
۱۳۹۵	نامشخص	۵. مطالعه تولیدات علمی کاذب در دانشگاه‌های ایران	مؤسسه مطالعات فرهنگی و اجتماعی
۱۳۹۵	نامشخص	۶. کلاس درس و چگونگی حضور سوژه متخلف: مورد کلاس‌های رشته‌های علوم اجتماعی و مهندسی دانشگاه تهران	

مرحله پنجم: یافته‌ها و شرحی از نتایج

الف) مقالات

۱. سیر تاریخی مقالات: اولین مطالعه مربوط به سال ۱۳۷۹ با عنوان "سوگیری هنجاری و اخلاقی در پژوهش‌های دانشگاهی" توسط قاضی طباطبایی و ودادهیر است. پژوهش بعدی در سال ۱۳۸۰ توسط مرادی و سعیدی به بررسی علل گرایش دانشجویان علوم پزشکی همدان به تقلب در امتحانات پرداختند. پس از سال ۱۳۸۰، همان‌گونه که در نمودار (۱) قابل رؤیت است به مدت ۸ سال تا سال ۱۳۸۸ هیچ مقاله‌ای چاپ و منتشر نشد. در واقع از سال ۱۳۸۰ تا سال ۱۳۸۸ را می‌توان دوران سکوت دانشگاهیان در موضوع فساد و کژرفتاری‌های دانشگاهی نامید. از سال ۱۳۸۸ توجه محققان به این موضوع افزایش یافت و مقالات متعددی با ساختار و اهداف گوناگون تدوین شد؛ به گونه‌ای که از سال ۱۳۸۸ تا سال ۱۳۹۷ تعداد ۳۴ مقاله در این حوزه چاپ و منتشر شد. اگر سیر تاریخی این مقالات را در سه دهه بررسی نمایم، دهه هفتاد (۱۳۷۰-۱۳۷۹) تنها یک مقاله، دهه هشتاد (۱۳۸۰-۱۳۸۹) شش مقاله و دهه نود (۱۳۹۰-۱۳۹۹) بیست و نه مقاله منتشر شده است. بیشترین تعداد مقالات در دهه نود منتشر شده است.

نمودار ۱. تعداد مقالات منتشر شده مرتبط با موضوع فساد آکادمیک در بازه زمانی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۹۹

۲. تقسیم موضوعی مقالات: در جدول (۶) تعداد مقالات به تفکیک موضوع مشخص شده است و در ادامه شرح و توضیح داده شده است.

جدول ۶. تعداد مقالات در حوزه‌های موضوعی مختلف

تعداد مقالات	موضوع
۱۴	سرقت و دستبرد علمی و ادبی
۸	تقلب‌های علمی
۱	تقلب و سرقت علمی (مشترک)
۶	علل و عوامل مؤثر در بروز فساد دانشگاهی
۲	عدالت و تأثیر آن بر فساد دانشگاهی
۱	آسیب‌شناسی سلامت نظام آموزشی
۱	استثمار دانشگاهی
۱	میزان آشنایی با فساد دانشگاهی
۱	راهبردهای دانشجو علیه استاد
۱	میزان تخلفات تحصیلی دانشجویان
۱	الگوی برای سنجش فساد دانشگاهی
۳۶	جمع

سرقت و دستبرد علمی: از ۳۶ مقاله موجود تعداد ۱۳ مقاله به موضوع سرقت علمی اختصاص یافته است که ۷ مورد از آنها نیز تنها مرور و جمع‌بندی از تعاریف و ادبیات موجود هستند (میردهقان ۱۳۸۸)؛ توکل و ناصری‌راد (۱۳۸۸)؛ ستوده و همکاران (۱۳۸۹)؛ داروئیان و فقیهی (۱۳۹۰)؛ بطحایی (۱۳۹۰)؛ بهادری و همکاران (۱۳۹۱)؛ اسماعیل‌پور و همکاران (۱۳۹۶)).

از دیگر مقالاتی که روی موضوع سرقت علمی کار کرده‌اند، می‌توان به مقاله قراملکی (۱۳۹۴) با عنوان "سرقت علمی: رهیافت سازمانی" اشاره کرد. وی در این مقاله با نگاه سیستمی و باتأکید بر رهیافت اخلاق حرفه‌ای سازمانی پیشنهاداتی برای تشخیص، پیشگیری و درمان بیماری سرقت علمی ارائه می‌دهد. قراملکی در این مقاله پیشنهاد "ممیزی اخلاقی و بازمهندسی فرایندها و نظام‌های حرفه‌ای در مراکز علمی" را می‌دهد.

سیدحسن اسلامی (۱۳۹۰) در مقاله "چو دزدی با چراغ آید: سرقت علمی در سطح دانشگاهی" از واژه انتحال برای مفهوم سرقت علمی استفاده کرده است و پس از تعریفی از انتحال و ذکر نمونه‌های واقعی، از نقطه نظر سه نظریه اخلاقی پیامد‌گرایی، تکلیف‌گرایی و اخلاق‌گرایی به غیراخلاقی‌بودن انتحال اشاره می‌کند.

از دیگر محققانی که دو تحقیق در رابطه با سرقت علمی انجام دادند، زمانی و همکاران هستند که در سال ۱۳۹۱ در تحقیقی توصیفی پیمایشی عوامل مؤثر بر سرقت علمی میان دانشجویان دانشگاه اصفهان را شناسایی و اولویت‌بندی و در تحقیقی دیگر آنها همین عوامل را برحسب جنسیت و رشته تحصیلی از دیدگاه دانشجویان مقایسه کردند.

فعلی و همکاران (۱۳۹۱) به بررسی نگرش و رفتار دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس از طریق پرسشنامه نسبت به سرقت علمی پرداختند. براساس تحقیق آنها جنسیت، مقطع تحصیلی و ترم تحصیلی تأثیری بر نگرش و ارتکاب سرقت علمی دانشجویان نداشت، اما شرکت در کارگاه‌های مقاله‌نویسی در میزان سرقت علمی تفاوت معنی‌داری ایجاد نموده است.

عباسی و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی به بررسی علل فردی بروز سوءرفتارهای علمی میان دانشجویان تحصیلات تکمیلی تربیت بدنی پرداختند. در این تحقیق، منظور آنها از سوءرفتارهای علمی چند نوع سرقت علمی است که از رتبه یک تا سه عبارتند از: منابع دست دوم، انتشار مجدد و لغزش‌های غیر عمدی. محمدحسین‌پور و همکاران (۱۳۹۶) از طریق پرسشنامه به بررسی دیدگاه سردبیران مجلات علمی،

اساتید و دانشجویان رشته‌های مرتبط با زبان انگلیسی در ایران نسبت به دلایل سرقت علمی و راهکارهای پیشگیری از آن پرداختند. نتایج نشان داد: ۱. فقدان آموزش اصولی و فرهنگ‌سازی مناسب از سطوح پایه، ۲. رواج فرهنگ تنبلی و تقلب میان ایرانیان، ۳. عدم آگاهی کافی از انواع سرقت ادبی و عواقب ارتکاب آن، ۴. اجبار اساتید و دانشجویان به ارائه مقالات و تکالیف فراتر از محدوده توانایی آنها برای ارتقا، کسب رتبه یا مدرک دانشگاهی بالاتر و ۵. سهولت ورود به مقطع ارشد و دکتری از عمده دلایل رواج سرقت علمی در ایران هستند.

تقلب‌های علمی و تحصیلی: تعداد ۸ مقاله روی موضوع تقلب کار کرده بودند که از این مقالات تعداد ۴ مقاله تنها روی تقلب در آزمون‌ها و امتحانات کار کرده بودند (مرادی و سعیدی جم (۱۳۸۰)؛ خامسان و امیری (۱۳۹۰)؛ فعلی و همکاران (۱۳۹۳)؛ آهنچیان و همکاران (۱۳۹۵)).

چهار مقاله دیگر روی موضوع تقلب تحصیلی به‌طور کلی تری کار کرده‌اند که شامل تقلب در امتحانات، نگارش مطالب و تکالیف درسی و غیره است و عبارتند از مقاله علیوردی‌نیا و صالح‌نژاد (۱۳۹۲) که به بررسی عوامل مؤثر در اقدام به تقلب دانشجویان پرداختند. دو مقاله دیگر توسط علیوردی‌نیا و همکاران وی در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۲ انجام گرفته است که در این مقالات به رفتارهای انحرافی دانشجویان پرداخته شده است که رفتارهای انحرافی مدنظر در این تحقیق عبارتند از: تقلب، نندالیسم و سرقت، پرخاشگری، مصرف مواد، مشروبات الکلی، روانگردان و انحراف جنسی که تقلب جز رفتارهای انحرافی مرتبط با فساد آکادمیک است. بنی‌مهد و پشمی تبار (۱۳۹۲) در مقاله‌ای به بررسی رابطه میان فرصت‌طلبی و تقلب تحصیلی دانشجویان پرداختند. در این تحقیق نیز منظور آنها از تقلب به‌طو کلی بوده است و براساس نتایج به‌دست آمده رابطه مستقیم میان تقلب تحصیلی و فرصت‌طلبی وجود دارد.

تقلب و سرقت علمی: اجاقی و همکاران (۱۳۹۱) به تحلیل آسیب‌شناسی دو پدیده تقلب و سرقت علمی هم‌زمان پرداختند. در این مطالعه مصاحبه‌های عمیق با صاحب‌نظرانی از اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۹۰-۸۹ انجام گرفت و نتایج این تحقیق به دو گروه عوامل درونی و بیرونی دسته‌بندی شدند.

علل بروز فساد: تعداد ۶ مقاله به بررسی علل بروز انواع فساد آکادمیک پرداختند. این دسته از مقالات تمام انواع کژرفتاری‌های دانشگاهی را مدنظر داشتند و تنها بر یک نوع به‌عنوان مثال تنها یافتن علل سرقت علمی، متمرکز نبوده‌اند.

از اولین مقالات می‌توان به مطالعه قاضی طباطبایی و ودادهیر (۱۳۷۹) اشاره کرد. آنها در این مقاله با نگاه جامعه‌شناسی علم و نظرات مرتن و میتروف در باب هنجار و ضدهنجارهای علم به مطالعه سوگیری هنجاری و اخلاقی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های ایران در اثر عوامل دانشگاهی یا دپارتمانی پرداختند. این مقاله، جزء اولین مقالاتی است که هشدار می‌دهد عوامل دانشگاهی چون جو و ساختار گروه و دپارتمان، سطح و مرتبه علمی دانشجو و تجربیات طلبگی^۱ ضدهنجارهای علم را بیشتر از هنجارهای علم می‌پروراند.

پس از مقاله ودادهیر و قاضی طباطبایی در سال ۱۳۷۹ به مدت ۱۲ سال هیچ مقاله‌ای در راستای علل بروز فساد و کژرفتاری‌های دانشگاهی منتشر نشد تا سال ۱۳۹۱ که پورعزت و همکاران مقاله‌ای با عنوان "شناسایی عوامل مؤثر و پیامدهای رفتارهای غیردانشگاهی میان استادان دانشگاه" منتشر کردند. در این پژوهش رفتارهای غیردانشگاهی تعریف نشده است، اما براساس نظرات مصاحبه‌شوندگان رفتار دانشگاهی این‌گونه تعریف شده است: «عرف»، در چارچوب «قانون بودن رفتار»، «ارزش‌ها»، «هنجارها»، «اصول و مرامنامه‌های اخلاقی»، «عقلانیت»، «استدلال‌پذیر بودن»، «پشتوانه منطقی داشتن یک رفتار»، «روابط احترام‌آمیز»، «مروج ایده‌های جدید بودن» و «پرهیز از هرگونه سوءاستفاده اخلاقی».

مطلبی‌فرد و همکاران (۱۳۹۵) به واکاوی عوامل مؤثر بر شکل‌گیری و توسعه کژکردی‌های آموزش عالی در ایران پرداختند. در این تحقیق آنها از دل مصاحبه با اساتید و دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه‌های دولتی به ده مقوله اصلی و ۳۶ زیرمجموعه از عوامل مؤثر بر شکل‌گیری کژکردی‌های آموزش عالی رسیده‌اند.

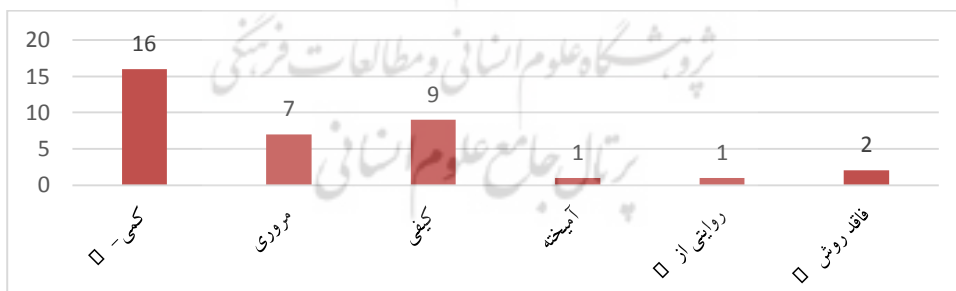
در سال ۱۳۹۵ قاراخانی و میرزایی عوامل مؤثر بر ناراستی‌های دانشگاهی در فضای آموزش علوم اجتماعی (مطالعه موردی دانشگاه‌های دولتی ایران) را از نقطه نظر دانشجویان دکتری علوم اجتماعی در بازه زمانی سال ۱۳۹۲ بررسی کردند. پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
قائدی و همکاران نیز در سال ۱۳۹۷ به بررسی علل و زمینه‌های فساد آکادمیک پرداختند. علل اصلی در این تحقیق ضعف ساختار سیاست‌گذاری و اجرایی: ۱. تعدد نهادهای تصمیم‌گیرنده خط‌مشی علمی، ۲. تمرکزگرایی، ۳. توجه به کمیت به جای کیفیت، ۴. قانون‌گریزی، ۵. تجاری‌شدن آموزش عالی، ۶. افزایش تقاضای جامعه برای آموزش عالی، ۷. مدرک‌گرایی، شناخته شد.

سایر موضوعات: دو مقاله بر موضوع عدالت و بی‌عدالتی و تأثیر آن بر بروز فساد دانشگاهی پرداختند. یکی از این مقالات در سال ۱۳۸۸ توسط قلی‌پور و همکاران انجام گرفته است. در این تحقیق آنها به بررسی تأثیر بی‌عدالتی جزایی در شیوع فساد آموزشی-پژوهشی در دانشگاه‌ها پرداختند. دومین مطالعه انجام گرفته در سال ۱۳۸۹ توسط گل‌پرور بود که به بررسی رابطه اخلاق و عدالت آموزشی با تعهد و فریبکاری پرداخت. جامعه این پژوهش دانشجویان روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه‌های اصفهان بودند. براساس نتایج این تحقیق اخلاق تحصیلی رابطه‌ای مثبت با عدالت آموزشی دارد، اما با فریبکاری و بی‌عدالتی آموزشی رابطه منفی معنی‌دار دارد. می‌توان گفت تنها یک مقاله به بررسی انواع و مصادیق فساد دانشگاهی و دسته‌بندی و رتبه‌بندی آنها براساس میزان شیوع می‌پردازد و آن مقاله ربیعی و نظریان (۱۳۹۳) است. در این مقاله انواع فساد دانشگاهی در چهار بعد آموزشی و پژوهشی، اداری، اقتصادی و مالی و اخلاقی و غیرهنجاری فهرست شدند و یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که ازمنظر پاسخ‌دهندگان (اساتید و دانشجویان)، به ترتیب فساد آموزشی و پژوهشی، اداری، اخلاقی و غیرهنجاری و مالی در اولویت قرار دارند. این مقاله اگرچه تنها کار تحقیقی است که انواع فساد دانشگاهی در دانشگاه‌های ایران را دسته‌بندی کرده است، اما این فهرست، کامل نیست و نمی‌توان گفت تمام انواع فساد دانشگاهی را پوشش داده است. اخیراً داوود حسینی در کتاب خود با عنوان فساد دانشگاهی که در سال ۱۳۹۸ منتشر شده است، انواع فساد دانشگاهی را به صورت کامل‌تر و جزئی‌تر دسته‌بندی کرده است. در مقاله ربیعی بیشتر انواع فساد از جانب اساتید بر دانشجویان در نظر گرفته شده است، در حالی که در مواردی نیز عکس موضوع صدق می‌نماید و دانشجو استاد را تحت فشار قرار می‌دهد. مصداق آن مقاله‌ای است که حسن محدثی در سال ۱۳۹۴ با عنوان "فساد دانشگاه: راهبردهای دانشجو علیه استاد (روایتی از تجربه‌های زیسته)" منتشر کرد. وی در این مقاله تجربیات ۲۱ ساله خود را در فضای دانشگاهی به قلم تحریر در آورده است. محدثی در این مقاله راهبردهای مفسدان دانشجو علیه استاد را در ۷ مقوله دسته‌بندی کرده است. از موضوعات دیگری که در مقالات به آن پرداخته شده است، موضوع استعمار دانشگاهی است که صفایی موحد در سال ۱۳۹۶ به آن پرداخت. استعمار دانشگاهی در این تحقیق بهره‌کشی از دیگران برای مقاصد خود توسط فرد صاحب اختیار و قدرت، تعریف شده است. براساس یافته‌ها، استعمار دانشگاهی در نظام آموزش عالی ایران دارای ابعاد مالی، روانی، جنسی، پژوهشی، و آموزشی است. در این تحقیق نیز استعمار از جانب اساتید مدنظر قرار گرفته است و استعمار از جانب دانشجو مدنظر قرار نگرفته است.

موضوع دیگری که در مقاله‌ای به آن پرداخته شده است، میزان آشنایی پژوهشگران دانشگاه تهران با مصادیق و تعاریف سوءرفتارهای پژوهشی است که توسط صبوری و همکاران (۱۳۹۲) انجام گرفته است. این مقاله تنها به بررسی میزان آشنایی پژوهشگران با مصادیق و سوءرفتارهای پژوهشی پرداخته است و سایر انواع سوءرفتارهای دانشگاهی را مدنظر قرار نداده است. نتایج تحقیق نشان داد که پژوهشگران دانشگاه تهران، به طور کلی معتقدند با مفاهیم و مصادیق سوءرفتارهای پژوهشی، آشنایی بالایی دارند. در سال ۱۳۹۲ شهبازی و همکاران وی به بررسی ادراک دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه شیراز از سیاست‌ها و اقدامات درستی‌های تحصیلی دانشگاه و میزان تخلفات تحصیلی پرداختند. ۸۷ درصد از دانشجویان بیش از یک‌بار مرتکب تخلفات تحصیلی شده بودند که این رواج گسترده تخلفات تحصیلی میان دانشجویان را نشان می‌دهد.

حسینی هاشم‌زاده و همکاران (۱۳۹۵) در مقاله‌ای الگویی برای سنجش فساد در آموزش عالی پیشنهاد دادند. چارچوب روش استفاده شده در این مقاله را پیشتر، عابدی جعفری و همکاران (۱۳۹۵) در کتاب نظریه‌های فساد و سلامت اداری برای سنجش فساد در شهرداری معرفی کرده بودند. الگوی پیشنهادی آنها شامل سه بعد ادراک، تجربه و ارزیابی فساد دانشگاهی در قالب شش پودمان است. این تحقیق تنها الگویی است که برای سنجش فساد دانشگاهی پیشنهاد داده شده است؛ هرچند گزارش و آماری از به کارگیری و کارایی آن موجود نیست.

۳. بررسی روش‌شناسی مقالات

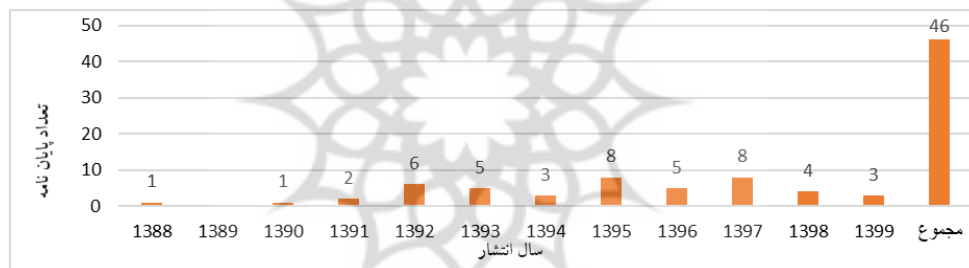
نمودار ۲. تعداد مقالات بر حسب روش تحقیق

همان گونه که در نمودار (۲) نشان داده شده است، روش غالب در مقالات، کمی است؛ به گونه‌ای که از ۳۶ مقاله موجود تعداد ۱۶ مقاله به روش کمی-توصیفی-همبستگی انجام گرفته و ابزار مورد استفاده در این مقالات پرسشنامه بوده است. از ۳۶ مقاله تعداد ۹ مقاله به روش‌های کیفی چون نظریه داده‌بنیاد، پدیدارشناسی، تحلیل محتوا و تم با ابزار مصاحبه انجام گرفته است. تعداد ۷ مقاله از نوع مروری بودند و سه مقاله از نوع روایتی و تنها مقاله‌ای که به شیوه آمیخته کمی-کیفی انجام گرفته است، مقاله ربیعی و نظریان (۱۳۹۳) است.

این مقالات در نشریات مختلفی چاپ شده‌اند، اما بیشترین تعداد مقالات در دو نشریه اخلاق در علوم و فناوری و فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی منتشر شده‌اند.

ب) پایان‌نامه‌ها

۱. سیر تاریخی پایان‌نامه‌ها

نمودار ۳. تعداد پایان‌نامه‌های منتشر شده مرتبط با موضوع فساد دانشگاهی

در بازه زمانی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۹۹

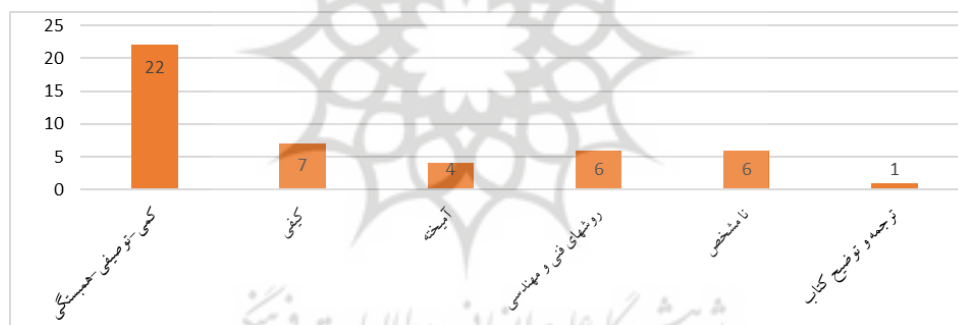
در نمودار (۳) سیر تاریخی پایان‌نامه‌ها نشان داده شده است. اولین پایان‌نامه مرتبط با موضوع فساد دانشگاهی در سال ۱۳۸۸ انجام گرفته است. در واقع می‌توان گفت در دهه هشتاد، تنها یک پایان‌نامه در این حوزه موضوعی در بانک اطلاعاتی پایان‌نامه‌های کشور وجود دارد. آغاز توجه و گرایش دانشگاهیان به این موضوع از دهه نود آغاز شده است. تعداد ۴۵ پایان‌نامه در این دهه انجام گرفته است.

۲. تقسیم‌بندی موضوعی پایان‌نامه‌ها

از ۴۶ پایان‌نامه بررسی شده، تعداد ۱۸ پایان‌نامه به موضوع سرقت و دستبردهای علمی و ادبی پرداختند و ۱۸ پایان‌نامه به تقلب‌های علمی و تحصیلی یعنی ۸۰ درصد پایان‌نامه‌ها به یکی از این دو موضوع پرداخته‌اند. سایر موضوعات عبارتند از: فریبکاری تحصیلی، کژکارکردی‌های پژوهش، بی‌صدافتی تحصیلی، مؤلفه‌های فساد دانشگاهی، علل کژکارکردی‌های دانشجویان، عدالت آموزشی، رویکرد قانون‌گذار نسبت به تقلب در تهیه آثار علمی.

بیشتر پایان‌نامه‌ها متعلق به رشته‌های علوم انسانی و اجتماعی و تنها ۴ پایان‌نامه متعلق به رشته‌های تحصیلی فنی و مهندسی بودند که به بررسی و معرفی نظام و روشی جهت تشخیص سرقت‌های علمی و ادبی پرداخته بودند. از نظر مقطع تحصیلی، تعداد ۴۰ پایان‌نامه مربوط به مقطع کارشناسی ارشد و تنها تعداد ۶ پایان‌نامه در مقطع دکتری انجام گرفته بودند.

۳. روش‌شناسی پایان‌نامه‌ها

نمودار ۴. تعداد پایان‌نامه‌ها بر حسب روش تحقیق

از ۴۶ پایان‌نامه موجود، تعداد ۲۲ پایان‌نامه به روش کمی-توصیفی-حیثیتی - همبستگی انجام گرفته و ابزار مورد استفاده در این پایان‌نامه‌ها پرسشنامه بوده است. تنها ۷ پایان‌نامه به شیوه کیفی و با روش‌هایی چون نظریه داده‌بنیاد و تحلیل محتوا؛ ۴ پایان‌نامه نیز به شیوه ترکیبی کمی-کیفی (آمیخته) و ۶ پایان‌نامه به روش‌های فنی و مهندسی انجام گرفته و روش تحقیق ۶ پایان‌نامه نامشخص بوده و توضیح داده نشده است.

استاد راهنمایی که بیشترین تعداد پایان نامه در این حوزه موضوعی را راهنمایی کرده است، اکبر علیوردی نیا از دانشگاه مازندران است. وی ۸ پایان نامه در مقطع کارشناسی ارشد را به روش کمی، راهنمایی و هدایت کرده است.

ج) کتاب‌ها

چهار کتاب مرتبط با فساد دانشگاهی توسط پدید آورندگان و محققان ایرانی در بانک اطلاعاتی مرکز اسناد یافت شد. دو کتاب در دهه هشتاد و دو کتاب در دهه نود چاپ شده است. اولین این کتاب‌ها در سال ۱۳۸۱ هجری شمسی توسط فرامرز رفیع پور با عنوان "موانع رشد علمی ایران" منتشر شد. در این کتاب وی به مسائل و مشکلات آموزش عالی ایران اشاره کرده است که بسیاری از این مسائل خود زمینه ساز بروز فساد آکادمیک است. از سال ۱۳۸۱ که این کتاب چاپ شده است، متأسفانه مسائل و مشکلات اشاره شده در آن همچنان به قوت خود باقی هستند و به نظام آموزشی و دانشگاهی کشور آسیب زده و می‌زنند.

کتاب دیگر "تقلب علمی جنبه‌های اجتماعی و حقوقی" و پدید آور این اثر غلامرضا ذاکر صالحی است. چاپ اول این کتاب در سال ۱۳۸۹ و چاپ دوم آن در سال ۱۳۹۶ است. ذاکر صالحی در این کتاب به بررسی و آسیب شناسی پدیده تقلب علمی پرداخته است. یکی از فصل‌های این کتاب به طور اختصاصی به موضوع فساد آموزشی و فصل دیگر به سرقت ادبی اختصاص یافته است که به نقل از مؤلف کتاب به دلیل فقدان آثار مکتوب به زبان فارسی بخش‌های عمده این دو فصل ترجمه منابع خارجی است. در این نوشتار تلاش شده است تا کلیه مطالعات و تأملات ایرانی در موضوع تقلب علمی مدنظر قرار گیرد و حتی مصاحبه‌های کارشناسان دانشگاهی نیز انعکاس یافته است.

سومین کتاب منتشر شده، کتاب "گاه و بیگانه‌های دانشگاه" اثر مقصود فراست خواه در سال ۱۳۹۵ است. فراست خواه جامعه شناسی است که سال‌هاست یکی از دغدغه‌های وی نظام آموزش عالی و دانشگاه‌های کشور است. در این کتاب وی به شیوه انتقادی و ریشه‌ای به مباحثی در باب دانشگاه، مطالعات علم و آموزش عالی پرداخته است و تصویری واضح از وضعیت دانشگاه در ایران نمایش داده است. تا فصل هشتم کتاب به مباحث جامعه شناسی تاریخی دانشگاه پرداخته شده است و از فصل هشتم تا انتهای کتاب، به انواع مسائل، مصادیق و علل مرتبط با بروز فساد و کزرفتاری در آموزش عالی و دانشگاه‌های کشور پرداخته شده است.

کتابی که اخیراً در سال ۱۳۹۸ چاپ شده است، فساد دانشگاهی نام دارد که اثر داوود حسینی هاشم‌زاده است. این کتاب به‌طور اختصاصی به موضوع فساد دانشگاهی پرداخته است. نویسنده این کتاب را براساس تجربه ۲۵ ساله خود در فضا و محیط دانشگاهی در پنج فصل تهیه کرده است. در فصل سوم آن، گونه‌شناسی گسترده‌ای از مصادیق فساد دانشگاهی ارائه داده است که در مقایسه با گونه‌شناسی‌های قبلی انجام گرفته توسط محققین دیگر کامل‌تر و دقیق‌تر است و فصل چهارم کتاب تکمیل یافته مقاله‌ای است که پیشتر نویسنده به همراه همکارانش با عنوان "پیشنهاد مدل و روشی چندبعدی برای سنجش فساد در آموزش عالی" در سال ۱۳۹۵ در مجله مطالعات اجتماعی ایران به چاپ رسانده است.

د) طرح‌های پژوهشی مؤسسات آموزشی - پژوهشی وزارت علوم

مؤسسه پژوهشی برنامه‌ریزی و آموزش عالی - اطلاعات مربوط به طرح‌های پژوهشی از سال ۱۳۷۲ تا ۱۳۹۷ در وبگاه این مؤسسه موجود بود، اما طرح پژوهشی با کلیدواژگان مدنظر این تحقیق و مرتبط با موضوع فساد آکادمیک یافت نشد.

در وبگاه پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، پژوهشکده‌هایی که مرتبط با موضوع فساد دانشگاهی می‌توانستند تحقیقاتی داشته باشند، بررسی شدند. از جمله پژوهشکده مطالعات اجتماعی که تنها فهرستی از طرح‌های در حال اجرا موجود بود و هیچ‌یک با موضوع فساد آکادمیک مرتبط نبودند. پژوهشکده اقتصاد و مدیریت نیز بررسی شد که هیچ اطلاعاتی از طرح‌های پایان یافته و در حال اجرا تا تاریخ دی ماه ۱۳۹۹ در پرتابل این پژوهشکده موجود نبود.

تنها دو مؤسسه ایران‌داک و مطالعات فرهنگی اجتماعی طرح‌های پژوهشی مرتبط با موضوع فساد دانشگاهی و کلیدواژگان مرتبط در بانک اطلاعاتی خود داشتند که توضیحات مربوط به آنها ارائه می‌شود. در بانک اطلاعاتی مربوط به مؤسسه مطالعات فرهنگی اجتماعی دو طرح مرتبط یافت شد یکی از این طرح‌ها مربوط به تولیدات علمی کاذب در دانشگاه‌های ایران (۱۳۹۵) و دیگری مربوط به سوژه متخلف در کلاس‌های درس رشته‌های علوم اجتماعی و مهندسی دانشگاه تهران (۱۳۹۵) بود. این مؤسسه خلاصه و نتیجه حاصل از این طرح‌ها را اعلام نکرده است.

در ایران‌داک، طرح‌های پژوهشی انجام گرفته از سال ۱۳۵۷ تا ۱۳۹۹ موجود است و بیشتر طرح‌های این مؤسسه دارای گزارش و شرح کار هستند. تعداد ۴ طرح پژوهشی مرتبط با موضوع فساد دانشگاهی یافت شد که به شرح زیر هستند:

۱. بررسی دانش و دلایل دانشجویان درباره سرقت علمی و ارائه راهکارهای مناسب: مطالعه موردی کاربران پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج). مجری رؤیا پور تقی ۱۳۹۷. در این پژوهش نگرش و دانش دانشجویان در رابطه با سرقت علمی مورد بررسی قرار گرفته است تا بتوان به دلایل بروز سرقت علمی از نقطه نظر دانشجویان پی برد. روش پژوهش نیز پیمایش با ابزار پرسشنامه محقق ساخته بوده است. براساس یافته‌های این پژوهش، در میان دلایل به‌طور کلی، بیشترین دلیل مربوط به رواج مدرک‌گرایی، نداشتن مهارت کافی برای انجام تحقیق، ضعف زبان انگلیسی و سهولت انجام سرقت علمی بیان شده است. جهت دسترسی به جزئیات یافته‌های این طرح به سایت ایران‌داک مراجعه شد.

۲. سرقت علمی در میان دانشجویان دانشگاه‌ها: مطالعه مرور نظام‌مند و متا‌آنالیز. مجری رؤیا تقی‌پور ۱۳۹۶. این پژوهش به شیوه مرور نظام‌مند به بررسی میزان مصادیق سرقت علمی بین دانشجویان، میزان سرقت علمی براساس ویژگی‌های جمعیت‌شناختی دانشجویان، تفاوت‌های مصادیق سرقت علمی میان دانشجویان کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه، تفاوت‌های مصادیق سرقت علمی میان دانشجویان کشورهای منطقه و تفاوت‌های مصادیق سرقت علمی میان دانشجویان کشورهای جهان اسلام پرداخته است.

۳. سرقت علمی و قوانین و مقررات حاکم بر آن در ایران، مجری: صفر بیگ‌زاده آروق ۱۳۹۵ که توضیحی از نتایج و خلاصه این پژوهش موجود نیست.

۴. بررسی عوامل مؤثر بر کسب و کار سایه‌نویسی در پایان‌نامه‌ها و رساله‌های تحصیلات تکمیلی در ایران. مجری بهروز رسولی ۱۳۹۴. واکاوی چرایی، چگونگی پدیده سایه‌نویسی هدفی است که در این پژوهش پیگیری شده است. در این پژوهش به شیوه کیفی با دانشجویان و سایه‌نویس‌ها مصاحبه‌های انجام گرفته است.

بحث و نتیجه‌گیری

در این مقاله که به روش پهنه کاوی^۱ به بررسی آثار و اسناد موجود و مرتبط با موضوع فساد آکادمیک پرداخته است، به وضوح خلأ موجود در این حوزه خودنمایی نمود. مقالات موجود در بازه زمانی ۱۹ ساله

از سال ۱۳۷۹ تا ۱۳۹۹ بررسی شدند و تنها تعداد ۳۶ مقاله به طور مستقیم به این موضوع پرداخته بودند که یعنی سالی کمتر از دو مقاله به این موضوع پرداخته‌اند که باتوجه به وضعیت بحرانی علم و دانشگاه در ایران و هشدار بسیاری از اندیشمندان، تعداد بسیار اندکی است. پایان‌نامه‌ها نیز وضعیتی مشابه مقالات دارند با تعداد تنها ۴۶ پایان‌نامه که تنها ۶ پایان‌نامه در مقطع دکتری و مابقی در مقطع ارشد کار شده بودند. در رابطه با روش‌شناسی به کاررفته همان‌گونه که در قسمت‌های قبل و جداول قبلی در جزئیات توضیح داده شد، روش غالب به کاررفته، روش‌های کمی - توصیفی - همبستگی و ابزار به کاررفته پرسشنامه بود. بنابراین پیشنهاد می‌شود محققان از روش‌های کیفی و آمیخته نیز بیشتر بهره ببرند.

از حیث موضوعی، بیشتر مقالات و پایان‌نامه‌ها بر موضوع سرقت و تقلب علمی کار کرده بودند؛ درحالی‌که انواع فساد دانشگاهی در کشورمان بسیار گسترده‌تر از تنها سرقت و تقلب‌های علمی است و نیاز جدی به پرداختن به سایر مسائل ریشه‌ای در این حوزه وجود دارد. مقالات مرتبط با سرقت علمی بیشتر به مرور و جمع‌بندی ادبیات و تعاریف و مصادیق سرقت علمی پرداخته بودند. پژوهش تقی‌پور (۱۳۹۶) نیز مؤید این یافته است. در این پژوهش نیز ذکر شده است که تمرکز بیشتر تحقیقات موجود، بر آموزش مصادیق سرقت علمی و آموزش و آگاهی‌رسانی آنها به دانشجویان و اساتید است؛ درحالی‌که مسائلی مانند سرقت علمی و تقلب باید عمیق‌تر بررسی شده و علل ریشه‌ای بروز آنها کشف و راهکارهایی در همان راستا ارائه شود. ما در کشور با معضل جدی سایه‌نویسی و برون‌سپاری تحقیقات و پژوهش‌ها به اشخاص یا شرکت‌های تولید مقالات و پایان‌نامه‌ها مواجهیم؛ معضلی که اعتبار و حیثیت علمی ما را در دنیا به خطر انداخته است. بحث پایان‌نامه و مقاله‌فروشی در کشور بسیار عیان و فراگیر است؛ آنچنان‌که تبلیغات پایان‌نامه و مقاله‌نویسی در سرتاسر شهر به‌ویژه میدان انقلاب به‌وفور قابل‌رؤیت و در خبرگزاری‌ها و رسانه‌های جمعی مطرح شده است؛ به‌عنوان مثال خبرگزاری فرارو (۱۳۹۳) و روزنامه شرق (۱۳۹۵). به‌دلیل وخامت اوضاع در سال ۱۳۹۶ قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی تصویب و به‌سرعت ابلاغ شد. ماده اول این قانون به همین موضوع و مجازات آن اختصاص یافته است. البته هنوز پژوهشی در راستای اثربخشی این قانون انجام نگرفته است و اگر انجام شده، انتشار نیافته است. سؤال این است که سیل عظیم از فارغ‌التحصیلان دانشگاهی که با تقلب و فقدان توانایی و صلاحیت‌های لازم وارد جامعه و بازار کار می‌شوند و حتی پست‌های ارشد دولتی و سیاست‌گذاری می‌گیرند، تاچه حد به جامعه و کشور آسیب می‌زنند و سطح استاندارد خدمات و زندگی در جامعه را تنزل می‌دهند. فساد آکادمیک، معضلی است که آسیبی

جدی به رشد و پیشرفت یک کشور می‌زند، یکی از راه‌های متوقف ساختن رشد و پیشرفت یک کشور متوقف ساختن پیشرفت علمی آن کشور است. مسائلی چون مدرک گرایی و تلاش اساتید و دانشجویان برای ارتقا به هر قیمت به دلیل سیاست‌های غلط موجود، رشد قابل توجه کمی در مقابل ضعف شدید کیفی در آموزش عالی، وابستگی سیاسی و جناحی در آموزش عالی، سیاست‌های آموزش عالی، جای خالی شایسته‌سالاری در دانشگاه‌ها و مدیریت دانشگاهی و بسیاری مسائل دیگر که نام‌بردن تک‌تک آنها خود تحقیقی مستقل و ضروری به حساب می‌آید. بنابراین، جای خالی تحقیقاتی که به این مسائل نیز پردازد، وجود دارد.

یکی از اولین مقاله‌هایی که در این حوزه چاپ شد و هشداردهنده بود، مقاله ودادهیر و قاضی طباطبایی (۱۳۷۹) است. آنها ۱۹ سال پیش در این مقاله هشدار دادند که در دانشگاه‌های کشور جو و ساختار گروه و دپارتمان و سطح علمی دانشجویان به گونه‌ای است که ضدهنجارهای علم را بیشتر از هنجارهای علم می‌پروراند و محرک فساد آکادمیک است. امروزه نه تنها آن مشکلات ۱۹ سال پیش بر قوت خود باقی است بلکه مشکلات بیشتری نیز بر سر راه آموزش عالی ایران ظاهر شده‌اند. محققان متعددی چون فراست‌خواه (۱۳۸۵، ۱۳۸۵)، رفیع‌پور (۱۳۹۵) و قانع‌راد (۱۳۹۲، ۱۳۹۴) نیز بارها به وضعیت بحرانی علم و دانشگاه در کشور اشاره داشته‌اند. رفیع‌پور در کتاب خود در سال ۱۳۸۱ یعنی ۱۸ سال پیش به معضل رشد بی‌رویه واحدهای دانشگاهی و رشته‌های تحصیلی اشاره کرد. وی معتقد است از همه مخرب‌تر رشد بی‌رویه دوره‌های دکتری است. به عقیده وی در آینده، ایران بیشترین تعداد افراد با مدرک دکتری در جهان را خواهد داشت و اکنون ما با حجم وسیعی از فارغ‌التحصیلان دانشگاهی مواجهیم که بستر مناسب و کافی برای اشتغال آنها وجود ندارد. به نقل از فراست‌خواه (۱۳۹۵) ما با توده‌ای انبوه از دانشجویان، هیئت علمی و دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و مقالات مواجهیم. جمع تعداد دانشجویان، اساتید و کارکنان دانشگاهی ما برابر با جمعیت کشورهای قطر و کویت است. عابدی جعفری و قانع‌راد در نشست بررسی فساد در ایران (۱۳۹۴) درعین حال که دانشگاه را درگیر فساد می‌دانند و این آلوده شدن دانشگاه به فساد را برای جامعه خطرآفرین می‌دانند، اما درمان و راهکار را نیز از درون خود دانشگاه می‌بینند و معتقدند دانشگاه خود به عنوان نهادی برای اصلاح جامعه و مبارزه با فساد طراحی شده است.

مقالات متعددی به بررسی علل بروز فساد آکادمیک پرداخته بودند، اما هر کدام از این مقالات به یک یا چند مورد از علل بروز اشاره کرده بودند که به صورت موردی و دسته‌گرفته و فاقد انسجام، نظم و شفافیت هستند و نمی‌توانند تصویر و الگوی واضح و راهگشایی از علل بروز فساد آکادمیک در کشور ارائه دهند. بنابراین، نیاز است تا این تحقیقات و نتایج آنها جمع‌بندی، تحلیل و ارزیابی و در یک الگوی گویا و واضح، نمایش داده شوند.

در مورد پیامدهای فساد آکادمیک هیچ تحقیقی وجود ندارد که منحصراً به بررسی پیامدها و اثرات در سطوح مختلف پرداخته باشد. در حالی که پیامدهای ناشی از فساد آکادمیک بسیار حائز اهمیت است؛ از این جهت که یک پیامد، خود می‌تواند عامل فساد و کزرفتاری جدیدی باشد و این چنین علل و پیامدهای بروز فساد دانشگاهی درهم‌تنیده و پیچیده هستند.

در رابطه با راهکارها نیز تحقیقی وجود ندارد که به طور اختصاصی به بررسی راهکارهای پیشگیری، مقابله و مبارزه با فساد دانشگاهی پرداخته و تحلیل و ارزیابی مناسب و دقیقی داشته باشد؛ اقداماتی که تاکنون در راستای مبارزه با فساد آکادمیک اثربخشی آنها صورت گرفته است. بنابراین، اگرچه آثار و تلاش‌های محققین ارزشمند است، اما کافی نیست و جای تحقیقات و بررسی‌های بیشتری در این حوزه وجود دارد. نیاز است تا اساتید، دانشجویان و پژوهشگران در راستای کمک به حل معضل فساد آکادمیک قدم بردارند و با برداشتن گام‌هایی در راستای شناسایی هر چه بهتر چستی پدیده فساد و کزرفتاری‌های آکادمیک، علل ریشه‌ای بروز این پدیده، راهکارهایی در جهت مبارزه و پیشگیری از آن و همین‌طور ارزیابی اقداماتی که تاکنون انجام شده است، به حل این مشکل کمک نمایند. فساد در آموزش عالی، حقیقتی است که ریشه دوانده است و چنان آسیب جدی به کشور می‌زند که سایر بخش‌ها را نیز فلج می‌کند. در جامعه‌ای که عدم صداقت و فساد شایع است، هزینه اخلاقی فساد در حوزه آموزش به مراتب بیشتر از هزینه‌ها و آسیب‌های فساد در سایر حوزه‌هاست. در میان شهروندان، بدگمانی و بی‌انگیزگی نفوذ می‌کند که به مرور به عدم اطمینان نسبت به دولت تبدیل می‌شود و نتیجه آن عدم همکاری مدنی و سیاسی و از بین رفتن جامعه دموکراتیک و یکدستی اجتماعی خواهد بود (هینمن، ۲۰۱۳).

منابع

- اجاقی، رضوان؛ کیوان آرا، محمود؛ چشمه سهرابی، مظفر و پای، احمد (۱۳۹۰)، تحلیل آسیب‌شناسی تقلب و سرقت علمی: براساس یک تحقیق کیفی، *مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، ویژه‌نامه توسعه آموزش و ارتقای سلامت*، دوره ۱۱، شماره ۹: ۱۰۶۳-۱۰۷۳.
- اسلامی، سیدحسن (۱۳۹۰)، چو دزدی با چراغ آید: سرقت علمی در سطح دانشگاه، *آیین پژوهش*، دوره ۲۲، شماره ۱: ۷-۱۷.
- پورعزت، علی اصغر؛ قلی‌پور، آرین؛ حیدری، الهام؛ ندیرخانلو، سمیرا و سعیدی‌نژاد، مجید (۱۳۹۱)، شناسایی عوامل مؤثر و پیامدهای رفتارهای غیردانشگاهی در میان استادان دانشگاه، *فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری*، دوره ۷، شماره ۲: ۱-۱۴.
- حسینی هاشم‌زاده، داود (۱۳۹۸)، *فساد دانشگاهی*، تهران: آگاه.
- حسینی هاشم‌زاده، داود و محدثی گیلوئی، حسن (۱۳۹۵)، پیشنهاد الگو و روشی چندبعدی برای سنجش فساد در آموزش عالی، *مجله مطالعات اجتماعی ایران*، دوره ۱۰، شماره ۴: ۱۱۶-۱۴۸.
- خامسان، احمد وامیری، محمداصغر (۱۳۹۰)، بررسی تقلب تحصیلی در میان دانشجویان دختر و پسر، *فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری*، دوره ۶، شماره ۱: ۵۳-۶۱.
- داروئیان، سهیلا و فقیهی، مهدی (۱۳۹۰)، بررسی انگیزه‌ها و علل انجام سرقت علمی در ایران، *فصلنامه رسالت مدیریت دولتی*، دوره ۲، شماره ۱: ۱۳۸-۱۵۴.
- ذاکرسالحي، غلامرضا (۱۳۹۶، ۱۳۸۹)، *تقلب علمی*، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- ربانی، علی؛ ربانی، رسول؛ همتی، رضا؛ قاضی طباطبایی، محمود و ودادهیر، ابوعلی (۱۳۹۰)، شیوه‌های جدید تولید دانش و علم‌ورزی، *فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری*، دوره ۶، شماره ۱: ۱۲-۲۴.
- ربیعی، علی و نظریان، زهرا (۱۳۹۳)، آسیب‌شناسی سلامت نظام آموزش عالی و ارائه چارچوبی برای ارتقای سلامت نظام دانشگاهی، *فصلنامه راهبرد*، دوره ۲۳، شماره ۷۰: ۱۲۱-۱۵۱.
- رجب‌زاده عصارها، امیرحسین؛ نقشینه، نادر و صبوری، علی‌اکبر (۱۳۹۲)، مطالعه‌آشنایی پژوهشگران دانشگاه تهران با تعریف‌ها و مصداق‌های سوءرفتارهای پژوهشی، *تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی*، دوره ۴۷، شماره ۴: ۳۷۵-۳۹۶.
- رفیع‌پور، فرامرز (۱۳۸۱)، *موانع رشد علمی ایران*، تهران: شرکت سهامی انتشار.

زمانی، بی‌بی‌عشرت؛ عظیمی، سیدامین و سلیمانی، نسیم (۱۳۹۱)، مقایسه عوامل مؤثر بر سرقت علمی بر حسب جنسیت و رشته تحصیلی از دیدگاه دانشجویان، **فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری**، دوره ۷، شماره ۳: ۱-۱۲.

زمانی، بی‌بی‌عشرت؛ عظیمی، سیدامین و سلیمانی، نسیم (۱۳۹۲)، شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر سرقت علمی دانشجویان دانشگاه اصفهان، **فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی**، شماره ۶۷: ۹۱-۱۱۰.

ستوده، هاجر؛ رفیع، نجمه و میرزایی، زهرا (۱۳۸۹)، نگاهی به دستبرد علمی و راه‌های پیشگیری و پیگیری آن، **کتابداری و اطلاع‌رسانی**، دوره ۱۳، شماره ۴: ۲۷-۵۰.

گزارشی از نشست بررسی فساد سیستمی در ایران (۱۳۹۴)، با حضور حسن راغفر، محمدمین قانع‌راد و حسن عابدی جعفری، روزنامه اعتماد.

صفایی موحد، سعید (۱۳۹۶)، زیر پوست دانشگاه: واکاوی پدیده استعمار دانشگاهی در نظام آموزش عالی ایران، **دوفصلنامه مجموعه مطالعات برنامه درسی آموزش عالی**، دوره ۸، شماره ۱۵: ۷-۳۴.

عابدی جعفری، حسینی هاشم‌زاده؛ فاضلی؛ محدثی و حبیبی (۱۳۹۵)، **سنجش فساد و سلامت سازمانی شهرداری تهران**، تهران: مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران.

عباسی، آیدین و فرزانه، فرزانه (۱۳۹۳)، عوامل فردی و انواع سوءرفتارهای علمی، **مدیریت ارتباطات در رسانه‌های ورزشی**، دوره ۲، شماره ۶: ۲۱-۲۹.

علیوردی‌نیا، اکبر؛ جانعلی‌زاده چوب‌بستی، حیدر و توحیدیان، رقیه (۱۳۹۲)، تأثیر برجسب‌زنی بر گرایش دانشجویان به رفتارهای انحرافی **فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران**، دوره ۶، شماره ۲: ۶۷-۹۰.

علیوردی‌نیا، اکبر و صالح‌نژاد، صالح (۱۳۹۲)، بررسی عوامل مؤثر در اقدام به تقلب دانشجویان، **فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری**، دوره ۸، شماره ۱: ۸۵-۹۳.

علیوردی‌نیا، اکبر و شهریاری یانه‌سری، نگار (۱۳۹۶)، بررسی رفتار انحرافی دانشجویان: ارزیابی توان تبیینی نظریه‌های کلاسیک فشار و کنترل، **جامعه‌پژوهی فرهنگی**، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، دوره ۸، شماره ۲: ۹۱-۱۱۶.

فراست‌خواه، مقصود (۱۳۹۵)، **گاه و بیگاهی دانشگاه**، تهران: آگاه.

فراست خواه، مقصود (۱۳۸۵)، اخلاق علمی رمز ارتقای آموزش عالی، جایگاه سازوکارهای «اخلاقیات حرفه‌ای علمی» در تضمین کیفیت آموزشی عالی ایران، فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، شماره ۱، زمستان ۸.

قاراخوانی، معصومه و میرزایی، سیدآیت‌الله (۱۳۹۵)، عوامل مؤثر بر ناراستی‌های دانشگاهی در فضای آموزش علوم اجتماعی (مطالعه موردی دانشگاه‌های دولتی تهران)، فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، دوره ۹، شماره ۲: ۲۹-۴۸.

قاضی طباطبایی، محمود و ودادهیر، ابوعلی (۱۳۷۹)، سوگیری هنجاری و اخلاقی در پژوهش‌های دانشگاهی، نشریه دانشکده ادبیات و علوم انسانی.

قائدی، مریم؛ مدهوشی، مهرداد؛ رازقی، نادر و صفایی، عبدالحمید (۱۳۹۷)، علل و زمینه‌های فساد دانشگاهی و پیامدهای ناشی از آن، فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، دوره ۲۴، شماره ۱: ۱۱۳-۱۳۵.

قانع‌راد، محمدامین؛ ملکی، امیر و محمدی، زهرا (۱۳۹۲)، تحول فرهنگی در علم: از علم دانشگاهی تا علم پسادانشگاهی، مجله تحقیقات فرهنگی ایران، دوره ۶، شماره ۴.

قراملکی، احدفرامرز (۱۳۹۴)، سرقت علمی: رهیافت سازمانی، فصلنامه نقد کتاب، دوره ۱، شماره ۲: ۵-۱۹.

قلی‌پور، آرین؛ کوشازاده، سیدعلی؛ سلیمی، غلامرضا؛ امیری طیبی، مسلم و ابراهیمی، علی (۱۳۸۸)، واکاوی بی‌عدالتی جزایی (تنبیهی) و نقش آن در شیوع فساد آموزشی - پژوهشی در دانشگاه‌ها "مطالعه چند موردی دانشگاه‌های تهران"، اندیشه‌مدیوریت، دوره ۳، شماره ۲: ۴۱-۷۴.

محدثی گیلوئی، حسن (۱۳۹۴)، فساد دانشگاه، راهبردهای دانشجو علیه استاد (روایتی از تجربه‌های زیسته)، اندیشه پویا، دوره ۳۱.

محمدحسین‌پور، رسول؛ باقری نویسی، رضا و افضل‌شهری، محمد (۱۳۹۶)، بررسی دلایل ارتکاب سرقت ادبی و راه‌های پیشگیری از آن در جامعه علمی ایران: دیدگاه سردبیران، اساتید و دانشجویان، نشریه پژوهش‌های زبان‌شناختی در زبان‌های خارجی، دوره ۷، شماره ۲.

مرادی، ولی‌اله و سعیدی جم، مسعود (۱۳۸۰)، بررسی علل گرایش دانشجویان به تقلب در امتحانات دانشجویان علوم پزشکی همدان در سال ۱۳۷۵، طب و تزکیه، شماره ۴۰.

- Arksey H, O'Malley L. (2005). Scoping Studies: Towards a Methodological Framework. **International Journal of Social Research Methodology: Theory and Practice**, 8(1): 19-32.
- Carpenter, D.D., Harding, T.S., Finelli, C.J., Montgomery, S.M., & Passow, H.J.(2006). Engineering students' perceptions of and attitudes towards cheating. **Journal of Engineering Education**, 95 (3), 181-194.
- Chapman, D. W. (2005). *The Sectoral Dimensions of Corruption: Education. Pervasive Corruption: Strategies for Prevention in Developing Countries*. Bloomfield, CT: **Kumarian Press**.
- Chapman, Ken., Meuter, Matthew., Toy, Dan., & Wright, Lauren.(2004). Academic Integrity in the Business School Environment: I'll Get by with a Little Help from My Friends. **Journal of marketing education**, 26(3).
- Denisova-Schmidt, E. (2018). Corruption, the Lack of Academic Integrity and other Ethical Issues in Higher Education: What Can Be Done within the Bologna Process? **European Higher Education Area**, Part III, 61–75.
- E.Quandt, R. (2012). Some models of academic corruption. **European journal of law and economics**, 34(1), 63-75.
- Exposito, J. A., Ross, D. B., & Matteson, R. (2015). academic integrity: corruption and the demise of the educational system. **Fischler college of education**.
- Heyneman, S. (2011). The Corruption of Ethics in Higher Education **INTERNATIONAL HIGHER EDUCATION**, 62, 8-9.
- Heyneman, S. (2014). How Corruption Puts Higher Education at Risk. **INTERNATIONAL HIGHER EDUCATION**, No. 75.
- Heyneman, S. (2013). Higher education institutions, Why they matter and why corruption puts them at risk. **Global Corruption report: Transparency International**.
- Heyneman, S. P. (2004). Education and corruption. **International Journal of Educational Development**, 24, 637–648.
- Macfarlane, Bruce., Zhangb, Jingjing., & Pun, Annie. (2014). Academic integrity: a review of the literature. **Studies in Higher Education**, 2014 Vol. 39, No. 2, 339–358.
- Marques, Tânia., Reis, Nuno., & Gomes, Jorge.(2019). A Bibliometric Study on Academic Dishonesty Research. **journal of Academic Ethics**.
- Mays N, Roberts E, Popay J. 2001. Synthesizing research evidence. in *Studying the Organization and Delivery of Health Services: Research methods*, Routledge: London; 188–219.
- Moss, S. A., White, B., & Lee, J. (2018). A systematic review into the psychological causes and correlates of plagiarism. **Ethics & Behavior**, 28(4), 261–283.
- Osiplan, A. L. (2013). *CORRUPTION IN HIGHER EDUCATION (DOCTOR OF PHILOSOPHY)*. Vanderbilt University Nashville, Tennessee.
- Round, J., & Rodgers, P. (2009). The problems of corruption in post-soviet Ukraine' higher education sector. **International Journal of Sociology**, 39(2).

- Rumyantseva, N. L. (2005). Taxonomy of corruption in higher education. **journal of education**, 80(1), 81-92.
- Vandehey, M., Diekhoff, G. & LaBeff, E. (2007) College Cheating: A Twenty-Year Follow-Up and the Addition of an Honor Code. **Journal of College Student Development**, 48, 468-480.
- Weber-wulff, D. (2014). **false feathers**. Springer.

